

DEMOKRACIJA

Leto III. - Štev. 47

Trst - Gorica 4. novembra 1949

Izhaja vsak petek

Uredništvo: Trst, ulica Machiavelli 22/II - tel. 62-75
Uprava: Trst, ul. S. Anastasio 1/c - tel. 30-39 —
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta 18
Cena: posamezna številka L 15. — Naročnina:
mesečno L 65 (za inozemstvo L 100). — Poštni
čekovni račun št. 9-18127.

NESMISEL

Pred dobrimi štirinajstimi dnevi je »Giornale di Trieste« objavil članek, v katerem se je med drugim izrazil, da morajo vsi neodvisni in kar je še podobnih najprej zahtevati Italijo, potem pa bodo lahko govorili kakor hočejo in kar hočejo! Z drugimi besedami: Slovenci naj zahtevajo zopetno uveljavitev italijanske suverenosti in šele potem bodo lahko govorili slovenski ter izražali svoje morebitne želje.

Ker kaže taka zahteva popolno nerazumevanje naših koristi kot etnične skupine in ker je tako pisanje lista »Giornale di Trieste« veren odraz zgrešenega mišljenja o osnovnih pravicah in dolžnostih Slovencev, mu moramo odgovoriti. S tem ne želimo načenjati nobene polemike, temveč samo pribiti in jasno povedati to, česar nekateri nikakor ne morejo razumeti.

Osnovni življenjski nagon zahteva od vsake etnične skupine, podobno kot od vsakega drugega živega bitja, da se poizkuša ohraniti in čim bolj razviti. Zato mora tudi vsak narod ali njegov del vedno težiti za tem, da si v zgodovinskem dogajanju pribori po možnosti takšno rešitev, ki je zanj najboljša. Narod, ki mu je možno doseči svobodo, ne bo nikdar težil v sužnost! Narodna manjšina, kateri je omogočena priključitev na matično državo, ne bo nikdar težila pod tuji jarem! Kdor misli pametno in je tega nikdar ne more zameriti, niti ji uporabe teh naravnih pravic ne sme očitati. To je namreč njena naloga in vsak drugačen postopek bi bil protizivljenjski in nerazumljiv.

Nikdar nismo in ne bomo zamerili Italijanom, ako se bore za svoje pravice. Toda isto priznanje zahteva lahko tudi slovenski del prebivalstva za svoje delovanje. Ne smemo si medsebojno zameriti, ako se vsakdo bori za svoje dobro. Nasprotno, razumeti je treba to stvarnost! Stvar politike je seveda nato, da poišče v dani stvarnosti najboljše možno rešitev, ki je v obstoječih okoliščinah dosegljiva. Vendar je treba tudi pri tem iskati pošteno in nepristransko upoštevati vse v poštev prihajajoče zahteve. Vedno se je treba postaviti tudi v nasprotnikovo kožo! Tega pa izgleda naši krajevni italijanski politiki ne znajo, ali pa nečejo...

Nobena država ni nikdar zahtevala od drugih narodov, da bi sprejemali njeno oblast z navdušenjem. Vsaka država se je zavedala, da je položaj manjšine vedno težak in zato se je zadovoljevala z njeno lojalnostjo. Država je upravičena zahtevati od manjšine, da verno izpolnjuje s poštenimi zakoni določene obveze, toda nikdar ni in ne bo pričakovala, da bi kakera koli manjšina bila navdušena nad svojim manjšinskim položajem. Razen pisca članka v »Giornale di Trieste« in njegovih somišljenikov, nikdar v zgodovini ni nihče pričakoval, da bo kateri koli civilizirani narod z navdušenjem in z lastno zahtevo klical nad svoj tilnik tuj jarem. In kar je še bolj sramotno, da bi se mu za ceno takega klečeplazjenja in neznačajnosti obljubljalo kot nagrado razne morebitne koncesije kot nekatere Judežve srebrenike.

Rekli smo, da je stvar politike, da poišče vedno v danih razmerah najboljšo rešitev. Lahko nastopajo okoliščine, kjer bi bila enostranska radikalna rešitev v smislu maksimalnih koncepcij v prejšnjem smislu bolj škodljiva kot pa koristna. Take primere imamo povsod tam, kjer morajo na mešanih področjih neznačajne manjšine z vso nujnostjo podleči, in če so pametne, tudi sprejeti koncepcije krajevnega seveda nudi častno možnost življenja ter obstanka. Za nekaj takega se seveda manjšine nikdar

Pravica do dela in življenja na Tržaškem v času mednarodnega uveljavljanja osnovnih človečanskih pravic

Bil je brez dela. Zato je stopil v tovarno. »Seveda, gotovo« so mu odgovorili, »toda, tovariš, ali imaš legitimacijo stranke? Brez te legitimacije ti ne moremo dati dela. Odsel je na sedež stranke. »Seveda, gotovo«, so mu odgovorili, »toda, tovariš, ali že imaš delo? Vidiš, če nimaš dela, ti ne moremo dati legitimacije.«

(Po Ayne Rand »Mi živijo«)

Tudi na Svobodnem tržaškem ozemlju se dogaja zadnje čase nekaj, kar je podobno drastičnemu primeru, ki smo ga prosto navedli po znanem delu pisateljice Randove. Ne gre sicer dobesedno za mrtvi krog, ki se suče okoli dela in legitimacije stranke v totalitarni državi, vendar pa gre za nekaj, kar ni daleč od tega. Gre namreč za vprašanje tako imenovanega stalnega bivališča (residenca stabile), pridobitve državljanstva ter delavske knjižice. Precejšen del tržaškega prebivalstva namreč ne more dobiti stalnega bivališča — brez stalnega bivališča pa tudi ne delavske knjižice in s tem seveda dela. Prizadeti so v pretežni večini ponovno Slovenci, kar niti ne bi bilo potrebno napisati. Ne stojimo samo pred težkim socialnim vprašanjem, temveč tudi pred čudnim moralnim paradoksom.

Kako je mogoče, da je na Svobodnem tržaškem ozemlju še vedno v veljavi zakonodaja, ki krši eno izmed štirih osnovnih svoboščin (svoboda pred pomanjkanjem), niti eno leto stare. Splošne izjave o človečanskih pravicah, ki so jo 10. decembra lanskega leta sprejeli Združeni narodi, istočasno pa se protivi tudi osnovnemu duhu prvotne zakonodaje, na kateri stoji, in zakonodajam skoraj vseh demokratičnih držav na svetu? Odgovor ni težak: po sredi je spet politično zastavljanje, katerega sprejemamo pri nas — na žalost — skoraj na vsakem koraku.

Kakšna so dejstva? V kratkih besedah naslednja: 1. Področno predsedstvo zavrača vse prošnje neitalijanskih državljanov za vpis v seznam stalnega prebivalstva; 2. v smislu ukaza Zaveznike vojske uprave št. 85 si mora vsakdo nabaviti delavsko knjižico, ali pa mora biti odpuščen iz službe; 3. tržaškega državljanstva se ni, italijansko državljanstvo pa je brez vpisa v seznam stalnega prebivalstva nemogoče dobiti. Mrtvi krog je torej sklenjen in iz njega ni nobenega izhoda. Toda pogledimo si nekoliko pozitivno zakonodajo, ki je ustvarila takšno stanje. Dotaknimo se najprej vprašanja vpisov v seznam stalnega prebivalstva.

Osnovni zakon, ki urejuje to vpisovanje, je pravilnik, ki je bil izdan na podlagi italijanskega zakona št. 2132 z dne 2. 12. 1929, ki je že zdaj v polni veljavi v Italiji. Člen 2 tega v bistvu upravnega, ne pa političnega zakona pravi, da tvorijo stalno prebivalstvo določene občine vsi poedinci, ki običajno bivajo v občini večino leta. Po splošnem tolmačenju spadajo med te tudi tisti, ki bivajo v občini brez pomembnejših prekinitev najmanj

ne bodo navduševali, toda lojalno bodo sprejeli dosegljive rešitve in se uživeli v svoj položaj, za katerega ob pametni politiki večine ni nujno, da bi bil žaljiv ali težak. Se prav poseben primer potrebe primerne trajne kompromisne rešitve imamo pa tu pri nas na Tržaškem.

Slovenski del prebivalstva na Tržaškem ne zahteva uresničenja kakršnih koli treditističnih teženj. Njegovi pogledi so širši kot pa so pogledi večjega dela političnih voditeljev tržaškega prebivalstva italijanske narodnosti. Zato je s pametjo in srcem pristal na časten kompromis, katerega je ustvarila mirovna pogodba. Mešano področje naseljeno z Italijani in Slovenci je v tem predelu Evrope tako povezano, da je nemogoče potegniti črto, ki naj bi ti dve narodnosti

eno leto. Vpis v seznam stalnega prebivalstva je vsako leto avtomatičen. Zupan je do 15. januarja vsakega leta dolžan ugotoviti, če so bili potrebni vpisi izvedeni.

Z ukazom št. 64 Zaveznike vojske uprave z dne 19. 12. 1947 pa je bilo na Svobodnem tržaškem ozemlju vpisovanje v seznam stalnega prebivalstva, kakor ga predvideva zakon iz leta 1929, iz razlogov primernosti ustavljeno. Izjema je bila dopuščena samo za popolnoma določene kroge prebivalstva, ki jih je najprej predvidel ravnokar omenjeni ukaz ZVU, za njim pa še ukaza št. 222 z dne 9. 4. 1949 in št. 156 z dne 25. 7. 1949. Ze ukaz št. 64 ZVU pa je vnesel načelni pogoj: vsi ti vpisi so mogoči le, če gre za italijanskega državljanja.

Kaj pomeni to praktično? Praktična posledica vseh teh ukazov je, da se danes ne more vpisati v seznam stalnega prebivalstva na Svobodnem tržaškem ozemlju noben Neitalijan.

Poglejmo še nekoliko naprej — na vprašanje pridobitve državljanstva. Vpisi v seznam stalnega prebivalstva so skoraj po vseh državah tudi osnova za pridobitev državljanstva. Potrebno je seveda večletno bivanje, ki pa je različno od primera do primera. V Italiji, v domovini omenjenega zakona iz leta 1929, možnost pridobitve državljanstva nikoli ni bila težka. Italija je bila v tem pogledu mogoče ena izmed najliberalnejših držav v Evropi. Zaradi ustavitve vpisovanj v seznam stalnega prebivalstva zdaj na Svobodnem tržaškem ozemlju noben Neitalijan ne more pridobiti italijanskega državljanstva, ker je osnova te pridobitve pač vpis v omenjeni seznam. Držav-

Jesensko zasedanje tržaškega občinskega sveta

Dne 29. oktobra se je tržaški občinski svet po štirih dolgih mesecih od svojega prvega otvoritvenega zasedanja zopet sestel na redno zasedanje. Tržaški volivci so si drugače predstavljali delovanje nove občinske uprave, ki je precej nedemokratično osredotočila vse svoje delovanje v ožjem občinskem svetu, ki se je doslej izživljal mnogo širšega občinskega sveta. Izgleda, da je bila glavna naloga na jesensko zasedanje sklicanega širšega občinskega sveta odobritev raznih številnih sklepov in ukrepov ožjega občinskega sveta v teku zadnjih štirih mesecev! Nočemo oporekati umestnosti sprejetih sklepov in ukrepov, ugotoviti hočemo le potrebo po ožjem in plodnejšem demokratičnem delovanju ožjega in širšega občinskega odbora.

Po otvoritvi zasedanja in po prečitani zapisnika prvega zasedanja se je takoj javil k besedi dr. Dekleva, svetovalec Ljudske fronte, ki je nekaj časa govoril v slovensčini

ločila. Posebno ni taka rešitev v korist italijanskih mest. To danes trpko občuti Gorica, ki bi verjetno rada zamenjala svojo današnjo politično pripadnost z vključitvijo v samostojno tvorbo, podobno Svobodnemu tržaškemu ozemlju, v katero bi spadalo tudi njeno neposredno soško zaledje.

Za Gorico je vse to, vsaj v tem trenutku prepozno, čeprav se s tem še nikakor ne bi smeli niti Jugoslovani, niti Italijani odreči možnosti, da na tak način enkrat za vselej resnično in za vse prizadeto prebivalstvo častno rešijo problem obojestranske škodljive in nesrečne iredente za vsa tista ozemlja, na katerih se obe narodnosti križata.

Toda za nas v Trstu stoji stvar drugače. In v tem vzdušju, kakršno vlada, po izkustvih, ki smo jih doživeli, po že izrečni pripravljenosti za kompromisno rešitev, ki nam jo je mirovna pogodba predpisala, se naenkrat najde nekdo, ki zahteva, naj si sami zamenjamo sedanji, zaenkrat sicer samo formalno enakopravni, toda še vedno enakopravni položaj s položajem manjšine! Mnogo zahtev je že padlo, toda to je vendar preveč, to je nesmiselno.

ljanstva Svobodnega tržaškega ozemlja seveda še ne poznamo, ker bi moral zadevni zakon šele izdati prvi parlament tega ozemlja.

Težave, ki jih ima vsak neitalijanski državljan v Trstu, da si dobi delo, odnosno da ga še v bodoče obrani, pa s tem seveda še niso izčrpane. Za dostojno preživljanje z delom svojih rok je potrebna še delavska knjižica.

Osnovni zakon, ki je uvedel delavske knjižice, je bil zakon št. 112 z dne 10. 1. 1935, ki je v členu 2 določil, da dobe delavske knjižice »delavci, ki bivajo v občini«. Z ukazom Zaveznike vojske uprave št. 325 z dne 14. 8. 1948 pa je bila spremenjena tudi ta določba, ki pravi zdaj, da se bodo »delavske knjižice izdajale delavcem — italijanskim državljanom, ki so pravomočno vpisani v seznam stalnega prebivalstva občine in ki zanje zaprosijo«.

Iz vsega gornjega vidimo, da so se v bistvu popolnoma upravniki ukrepi, kot sta jih v Italiji predvidevala (in jih še danes) zakon o vpisu v seznam stalnega občinstva ter zakon o delavskih knjižicah, spremenili na Svobodnem tržaškem ozemlju v popolnoma politične ukrepe, ki odvzemajo vsakemu neitalijanskemu državljanu možnost do dela in torej do dostojnega življenja.

Razumljivo je, da italijanski državljan pri vsem tem nimajo nikakih težav. To velja tako za italijanske državljanke — politične begunce, kakor tudi za italijanske državljanke, ki so prišli in se priključijo v javne službe iz italijanske republike. Saj nudi ukaza št. 222 in 156 tem slednjim še prav posebno ugoden položaj. Kakor pa je

med divjim vpitjem svetovalcev italijanske vladne koalicije; dr. Dekleva ji zaradi tega moral nadledovati v italijanski in zahteval, da so v zapisniku spremenili stavek »dr. Dekleva je govoril v nerazumljivem jeziku« v »dr. Dekleva je govoril v slovenskem jeziku«. Po tem neugodnem formalnem incidentu, ki je pa sicer zelo značilen zaradi presojanja razpoloženja italijanskih svetovalcev do slovenskega jezika in do pravice tržaških Slovencev v pogledu enakopravnosti obeh narodnostnih skupin na STO-ju, je začel občinski svet sklepati o veljavnosti mandata svetovalke Ide De Vecchi, članice MIS-a. Po raznih patetičnih izjavah desničarskih svetovalcev o njenem italijanstvu, po par poskusih ugotovitve formalne nepristojnosti občinskega sveta v tej zadevi s strani članov MIS-a, po kominformističnem razglabljanju, da li so ljubljanska sodna oblastva, ki so gospo De Vecchi leta 1947 opro-

sti za kompromisno rešitev, ki nam jo je mirovna pogodba predpisala, se naenkrat najde nekdo, ki zahteva, naj si sami zamenjamo sedanji, zaenkrat sicer samo formalno enakopravni, toda še vedno enakopravni položaj s položajem manjšine! Mnogo zahtev je že padlo, toda to je vendar preveč, to je nesmiselno.

Upamo, da je po vsem tem tudi piscu članka v »Giornale di Trieste« jasno, da ni nikogar, razen njegovih somišljenikov, ki bi mogli pravilno odgovoriti na njegovo zahtevo. Slovenski življenjski stoji na črti Svobodnega tržaškega ozemlja, s katere se ne sme niti more umakniti. Edino na tej črti je možno resnično in prijateljsko srečanje z našimi sodržavljanji italijanske narodnosti. Tu jih čakamo!

absolutno s temi ukazi privilegiran italijanski državljan, tako je z njimi popolnoma zastavljen neitalijanski, pa naj gre za pravega tujca, pa tudi za vse tiste domačine z današnjega Svobodnega tržaškega ozemlja, ki so bili tukaj rojeni, imeli nekoč tu vse pravice, danes pa so se znašli po vrnitvi iz države, kamor so se umaknili pred fašističnim nasiljem, brez vseh pravic, tudi najosnovnejših — pravice do dela in življenja. Slovenci in njihovi otroci, ki jih je rodila ta zemlja in ki se zdaj vračajo v svoje rodne občine, se bodo lahko ponovno izselili, ker po novi zakonodaji tukaj zanje ni več možnosti dostojnega preživljanja!

Danes, niti leto dni po sprejemu Splošne izjave o človečanskih pravicah, ki zagotavlja v členu 3 vsakemu posamezniku pravico do življenja, v členu 23, točka 1 pa govori, da ima vsakdo pravico do dela, do pravičnih in zadovoljivih delovnih pogojev in do zavarovanja proti brezposelnosti, v členu 25 pa še dostavlja, da ima vsakdo pravico do takine življenjske ravni, da zagotavlja zdravje in blaginjo njemu in njegovi družini — danes stojimo pred dejstvom, da bodo doživeli Slovenci ponoven — tokrat najhujši udarec. Zaveznika vojska uprava stoji pred moralno dolžnostjo, da nemudoma odpravi politični izrodek, ki so ga morda spretno vtihovali v zamotani kompleks tukajšnje zakonodaje ljudje, ki se iz pretiranih že tolikokrat grajenih teženj ne strašijo niti mimo namer Zaveznike vojske uprave poseti po okoliščinah, ki so izjavo o človečanskih pravicah Združenih narodov danes tudi formalno vredni splošne moralne obsodbe.

stila vsake krivde, fašistična ali ljudska je občinski svet z 48 glasovi proti 6 sklenil odvzeti gospe De Vecchi mandat občinske svetovalke, ker je bila med vojno vodilna članica tržaškega ženskega republikanskega fasija. Na mesto izpadle gospe De Vecchi pride tako v občinski svet njen namestnik Alfio Morelli.

Zupan inž. Bartoli pride nato na točko dnevnega reda, ki se nanaša na odobritev delovanja ožjega občinskega sveta. Komunistični svetovalec Juraga se takoj javi k besedi in med vznemirjenim vpitjem nekaterih italijanskih svetovalcev predlaga, da se takoj razpravlja o pravici do uporabe slovenskega jezika in o njegovi enakopravnosti z italijanskim. Od vsega začetka je bilo jasno, da bo predlog takoj od večine odbit, že zaradi tega, ker je slo večini v prvi vrsti zato, da sklene in odloča predvsem o točkah na dnevnem redu.

Oglasil se je zato k besedi naš občinski svetovalec dr. Agneletto, ki je dejal:

»Vprašanje enakopravnosti slovenskega jezika je tako ogromne važnosti in življenjske nujnosti za slovenski narod na STO-ju, da ni mogoče iti preko tega vprašanja. Vprašanje je bilo sicer že rešeno v mirovni pogodbi z Italijo, ki je priznala slovenskemu jeziku enakopravnost. Zadnjič je večina občinskega sveta izrekla, da ni pristojna sklepati o tem, ali je dovoljena uporaba slovenskega jezika v mestnem svetu ali ne. Vojaška uprava je izdala odlok o uporabi jezikov v Trstu in na deželi. To velja samo za uradovanje občinskih oblastev, ne pa za govore in izjave občinskih svetovalcev na občinskih sejah. Zato s tem ni bila prejudicirana uporaba slovenskega jezika v tržaškem mestnem svetu. Zadnjič je zupan dejal, da bomo imeli Slovenci vse pravice, ko pride Trst pod Italijo. Mi Slovenci pa stojimo na stališču, da je STO danes gotovo dejstvo; s tem dej-

(Dalje na drugi strani)

Od srede do srede

26. OKTOBRA: V britanski spodnji zbornici je finančni minister Cripps v svojem govoru izjavil, da je za rešitev težkoč v Angliji potrebna bolj cenena proizvodnja. Povedal je tudi, da ne bo Velika Britanija v bližnji bodočnosti dajala posojil drugim državam, dokler si sama ne opomore. — Moskva zahteva, naj menja Jugoslavija svojega poslanika v Sovjetski zvezi Mrazoviča, ker ji je »mezaželjena«. — Tito je govoril skupini bivših italijanskih partizanov na obisku po Jugoslaviji. Izjavil je, da si želi Jugoslavija prijateljstva z Italijo, posebno še, ker se obe državi gospodarsko dopolnjujeta. — Jugoslovanska vlada je pristala na imenovanje Allena poslanika ZDA v Beogradu. — Država Izrael je baje zaprosila Sovjetsko zvezo za večje posojilo.

27. OKTOBRA: Italijanski zunanji minister Sforza je v govoru v poslanski zbornici obrazložil vladno zunanjo politiko in izjavil, da se morata Italija in Jugoslavija sporazumeti še o vseh vseh vprašanjih, kakor pa bo svet obstrel nad njunim sodelovanjem, ki bo omogočilo tudi procvet Trsta. — Francoska narodna zbornica je izglasovala Bidaultu zaupnico za sestavo vlade. — Belgijski senat je sprejel zakonski predlog za referendum o vprašanju kralja. — Iz Prage so izgnali francoskega vojaškega izvedenca in njegovega namestnika, ki so jih obdolžili vo-hunstva.

28. OKTOBRA: Po 24. dneh je francoski poslanec Bidault sestavljal vlado, v kateri je nekaj ministrov, ki so bili že v prejšnji Queuillevi vladi, med katerimi notranji minister Moch in zunanji minister Schuman. Pet let po končani vojni se je začel v Beogradu proces proti trem bivšim srbskim policijskim agentom. Obtožnica jim očita sodelovanje s okupatorjem in zverstva nad priporniki v nekem taborišču v Srbiji. — Z vse Evrope prihajajo poročila o hudih neurjih, ki jih je povzročil mrzel severni val. V mnogih krajih je bil promet ustavljen po več ur. — V Parizu se je začelo tretje zasedanje posvetovalne komisije OECE ob navzočnosti poslanika Marshallovega načrta Harrimana. Predsedoval je belgijski zunanji minister Van Zeeland. — Na Reki so obsodili na smrt z obsejnim pripadnika križarskih odredkov, ki delujejo na področju Učke gore.

29. OKTOBER: Jugoslavija javlja, da so v noči med 27. in 28. oktobrom madžarske obmejne straže streljale proti jugoslovanskemu ozemlju. Žrtve ni bilo. — Gottwald je amnestiral 107 češkoslovanskih duhovnikov. — V Mukdenu so kitajska komunistična oblastva zaprle ameriškega glavnega konzula. — Arabske države iz Srednjega vzhoda bodo ustanovile skupno vrhovno poveljstvo z namenom, da se zavarujejo pred vsakim morebitnim napadom. — Truman je podpisal zakonski osnutek, s katerim se določa kredit za ameriški vojni proračun nad 15 milijard dolarjev. — V Bolgariji nadaljujejo z aretacijami »titovcev«.

30. OKTOBRA: Predsednik zapadne nemške vlade Heuss je odpoval z letalom na obisk v Berlin. — Zapadno Nemčijo so sprejeli v načrt za evropsko gospodarsko sodelovanje OECE. — Moša Pijade izjavlja agenciji ANSA, da bi bili zavezniki leta 1945 prišli do Budimpešte, ako bi jugoslovanski partizani ne branili Dalmacije. — V Grčiji ne bodo znižali kazni narodnim izdajalcem.

31. OKTOBRA: Hoffman je predlagal na pariškem zasedanju O.E.C.E.-a ukinitve carinskih pregrad, uvedbe menjalnih tečajev in začetek svobodnega trgovanja na evropski celini. — Umrl je bivši ameriški zunanji minister Stettinius. — Madžarska vlada vrača krivdo za zadnji obmejni incident na jugoslovanske obmejne straže, ki so baje vdrle v madžarsko ozemlje.

1. NOVEMBRA: Velika Britanija si želi zaključiti čimprej mirovno pogodbo z Japonsko. — Britanska vlada je poklicala svojega veleposlanika v Beogradu Peakea domov, kjer bo poročal o sporu med Titom in Mosku. — Norveška kompartija je izkličila iz svojih vrst več svojih najvišjih voditeljev.

Jesensko zasedanje

(Nadaljevanje s prve strani)
stvom mi računamo in moramo računati ter pustiti bodočnost bodočnosti! Zato je treba o vprašanju slovenskega jezika temeljiteje govoriti in razpravljati med večino in manjšino v pravem demokratičnem duhu. Ker pa vidim, da je večina proti takojšnji razpravi o tem tako pomembnem vprašanju, ki zahteva od občinskega sveta uvožnost, strpnost in dobro voljo, predlagam, da se razprava o enakopravnosti slovenskega jezika postavi na dnevni red kot posebna točka v teku sedanjega zasedanja.

Zupan se je strinjal s tem predlogom, večina je pa glasovala, da ostane vrsta dnevnega reda nespremenjena. Zato pride ta točka na dnevni red ene izmed prihodnjih sej.

Zivahno je razpravljano o »nujnih sklepih in ukrepih« ožega občinskega sveta. Komunist Pogassi in član tržaškega independentističnega bloka Stocca ugotavljata nezakonitost teh »nujnih sklepov in ukrepov« brez predhodnega odobrenja širšega občinskega sveta. Komunist Pogassi trdi, da je župan na razne pozive o umestnosti čimprejnejše sklicanja širšega občinskega sveta odgovarjal, da ni še nobenega tako nujnega vprašanja, ki bi hakeval čimprejnejše sklicanje širšega občinskega sveta. Svetovalec SDZ dr. Agneletto in svetovalec LF dr. Dekleva podpreta Pogassijevo ugotovitev. Pogassi zahteva nato, naj ožji občinski svet sklepa brez sodelovanja širšega občinskega sveta le v dejansko izkazanih najnujnejših primerih. Pogassi je predlog očitno s 33 glasovi (demokristjanov, socialistov in republikancev) proti 22 glasovom (independentistov, komunistov, mi-

sinov, Babičevega in našega SDZ svetovalec).

Zasedanje so tu prekinili in odložili do 31. oktobra, ko se je nadaljevalo v dokaj lepem redu in miru. Po imenovanju članov komisije za pregled volivnih spiskov je občinski svet odobril 21 od 63 »nujnih sklepov in ukrepov« ožega občinskega odbora.

V razpravljanje o potrebi elektrifikacije tržaške okolice je posegel tudi naš občinski svetovalec dr. Agneletto, ki se je zavzel za boljše razsvetljavo tudi v okolici in je priporočal obč. odboru, naj stori v tem pogledu čimprej vse potrebno, zlasti za Sv. Križ, Prossek, Kontovelj in Bazovico, kjer je razsvetljava zelo pomanjkljiva in slaba, posebno pri sedanjem šibkem električnem toku. V tem smislu sta govorila tudi svetovalec dr. Dekleva in Malalan. Odbornik inž. Bonetti je odgovoril, da je že napravil načrt za elektrifikacijo vse okolice s stroškom od 109 milijonov lir in da se bodo tedaj odpravili vsi nedostaki razsvetljave, ki so jih omenili občinski svetovalec. Načrt je naletel na težave zaradi odpora nadzornih oblastev, ali pričakovati je, da bodo prišli izjaviti načrt v kratkem.

O ostalih »nujnih sklepih in ukrepih« bo občinski svet razpravljal 5. novembra.

V komisijo za pregled volivnih spiskov so bili izvoljeni: 1) komunisti Pogassi - 54 glasov, 2) član tržaškega independentističnega bloka Stocca - 36 glasov, 3) član italijanskega bloka D'Este - 36 glasov, 4) demokristjan Rinaldini - 32 glasov, 5) demokristjan Gregorietti - 32 glasov, 6) demokristjan Balci - 32 glasov, 7) demokristjan Harabaglia - 32 glasov in 8) socialist Benussi - 32 glasov.

Dan češkoslovaške neodvisnosti

Pred dnevi je minil 28. oktober, dan, ki nas je spominjal na rojstvo Češkoslovaške republike in na osvoboditev češkoslovaškega naroda izpod stoletnega tujeja jarma.

Dne 28. oktobra 1918 se je Praga prebudila v zarji svobode. Osemnajstega februarja 1948 pa je ta zarja ugasnila. Tragična smrt Jana Masaryka in Edvarda Beneša, ki nista dovolj stvarno doživljala sedanjih časov, je s poslednjimi plameni razsvetlila krvavo pozorišče češkoslovaške tragedije. Sedaj vlada tam noč. Zadnja dva velika češkoslovaška državnika sta stalno upala, verjela sta v možnost sodelovanja s komunisti. Zavedla sta se svojih napak šele takrat, ko je bilo prepozno! Bila sta preveč plemenita in nesebična za svet, ki se uklanja samo sili in volji. Morala sta oditi in odšla sta z vso tragičnostjo junakov. Njuna smrt je nato še pospešila pot Češkoslovaške v njeno sedanjo usodo.

Kljub vsem svojim naporom je češkoslovaška demokracija žalostno propadla. Primer Prage mora biti opomin vsemu svetu! Čehi in Slovaki so s svojim delom že pokazali, da tega nauka ne bodo pozabili. Med komunistično in svobodno ni kompromisa! Komunisti uporabljajo demokracijo ustanove samo v toliko, da se po njih povzpe do moči, nato jih uniči. Tega se moramo zavedati tudi mi.

Češkoslovaška je zaradi svoje izpostavljenosti in središčne zemljepisne lege že nekajkrat v zgodovini doživela poraze ter je bila zavojevana. Toda vse zavojevalce je tudi preživela. Čehi in Slovaki narod sta trdna. Z voljo in vztrajnostjo sta si vedno znova priborila svojo svobodo. Težke so žrtve, ki jih trenutno morata doprinositi: polne ječe, smrtne obsodbe, prisilna dela, uničevanje izobraženstva, pomanjkanje i. t. d. Vendar vse to ne more zadušiti želje po svobodi, niti volje, ki je za njeno doseganje potrebna. Čehi in Slovaki narod bosta zopet dočkala dan svoje svobode. Vrgla bosta s sebe komunistični jarem in ponovno bosta doživela svoj 28. oktober!

Vsem bratom Čehom in Slovakom želimo, da bi čimprej dočakali ta trenutek!

Položaj v Italiji

V ponedeljek zvečer 31. oktobra so trije socialistični ministri: Saragat, Lombardo in Tremelloni, na vabilo njihove stranke podali ostavko in izstopili iz vlade. Do tega sklepa je prišlo vodstvo socialdemokratske stranke, ko se je na zasedanju v ponedeljek popoldne enoglasno sklenilo, da se ta stranka ne bo udeležila kongresa, sklicanega v Neaplju, ki je imel namen doseči vzdeva desnega in levega krila zmernih socialistov, ki ne sodelujejo in ne soglašajo s komunisti in s njihovim programom ter metodami. Kakor je znano se socialisti v Italiji delijo v glavnem v tri skupine: v Nennijsko, ki s komunisti soglašajo in v programu i. revolucionarnem nastopu; v Saragatovo, ki komuniste obsodijo in sodeluje z vlado demokristjanov, in končno v Romitovce, ki bi radi pobotali vse italijanske socialiste med seboj in jih združili v enotno stranko, toda s precej močnim nastopom in levičarskim programom, tako da bi postali tretja močna sila med demokristjani in komunisti. Med Saragatovci, ki jih imenujejo desničarji, in Romitovci so potekali že nekaj mesecev sem razgovori za razčiščenje vseh trenj in težkih medsebojnih očitkov ter za doseg sporazuma v gori navedenem smislu. Ze so se sporazumeli, da bodo v bližnjih dneh držali v Neaplju skupen kongres, iz katerega naj bi izšla nova skupna stranka (o kaki Nennijski opredelil v tem smislu ni še govora), ki je vodstvo Saragatovcev v ponedeljek popoldne ugotovilo, da vsebuje poročila Romitovcev glede novega programa osnamljajoče se skupne stranke hude in težke očitke na račun Saragatovcev, zlasti glede njihovega sodelovanja z demokristjansko vlado. Poleg tega pa se je ugotovilo tudi, da so Romitovci reklutirali sprčo predstojatelja kongresa nesocialistične elemente na način, ki je povsem podoben komunističnemu. Zato je to vodstvo Saragatovih socialistov ali socialdemokratov sklenilo, da se ta stranka ne bo udeležila neapelskega kongresa. In da bi ne padli kakšni očitki, da jim gre le za ohranitev ministrskih stolčkov kot neenakopravnih v demokristjanski vladi, je povabilo svoje tri ministre, naj podajo ostavko na ministrska mesta! To se je tudi takoj zgodilo.

Delna kriza vlade

Tako je De Gasperi je vlada prišla v delno krizo. De Gasperi sicer upa, da se bo zadeva v vrstah Saragatovcev kmalu razjasnila in razčistila, zato je izjavil, da »krizice« kot take ne jemlje resno. Toda De Gasperi, menimo, hoče prikazati namenoma optimizem, da ne bi še druge stranke, to je republikanska in liberalna izrabile to priliko in pozvale svoje ministre na ostavko. Ta nevarnost obstoja resno in De Gasperi se je prav

gotovo zaveda. V ostalem pa je Saragat zagotovil De Gasperiju, da bodo njegovi poslanci in senatorji podpirali sedanjo vlado. Da bi prišlo do kakšnega zopetnega zbližanja med Saragatovci in Romitovci ni za sedaj nobenega izgleda. Prvi so sklicali izredno zasedanje vodstva stranke in vseh pokrajinskih tajnikov za 4. t. m., drugi pa bodo držali kongres v Neaplju sami. Vodstvo mednarodnega združenja demokrističnih socialistov pa pošlje za to priliko svoje posebne odposlance v Italijo, da ugotovijo dejanski položaj.

Komunisti ščuvajo kmete

Zadnja dva tedna se porajajo v raznih krajih Italije kmetijski nemiri. Naštevane množice kmetov preprečujejo obdelovanje zemljišče novim najemnikom in zahtevajo zemljo zase. Tako v kraju Fossa di Concordia v pokrajini Modena, kjer so naštevani kmetje s silo hoteli preprečiti obdelovanje zemljišča. Ko pa je posegla vmes policija je nanjo navallilo dve sto razjarjenih žensk s kamenjem in psokami. Aretirani sta bili dve ženski. V kraju Crotone in Melissa v pokrajini Catanzaro pa so kmetje že dobra dva tedna močno razgibani. Iz izgovorom, da prepočasno napreduje razdeljevanje zemlje od razlaščenih veleposestev, so kmetje zemljišča zasedli kar na lastno pest. Zasedli pa so tudi zemljišča, ki so že bila razdeljena in jih obdelujejo razne zadruge. V kraju Melissa je prišlo do hudega spopada s policijo, med katerim sta bila dva kmeta mrtva in šestnajst ranjenih, od teh štirje težko. Policija je imela štiri ranjene od bombe in sekire. Vlado poročilo trdi, da so prvi streljali kmetje, ki so v tem primeru tudi prvi uporabljali bombe, toda tako nerodno, da so bombe pokale kar med njimi samimi in jih precej ranile. Komunisti seveda kričijo, vpilejo in žugajo. Zaradi dogodka kot takega je sindikalno udruženje, ki ga vodi komunisti, proglasilo splošno stavko, ki pa se ni obnesla.

Da gre za naštevane kmete in torej za političen manever komunistov pričajo sledeče uradno potrjene ugotovitve: zemljišča so zasedli tudi kmetje, kateri so zemljo že prejeli; zasedli so tudi zemljo, ki je že bila razdeljena in jo obdelujejo razne zadruge, po večini v rokah demokristjanov; kmete so vodili aktivisti iz severnih delov Italije; kmetje so bili oboroženi in so prvi pri tej priliki rabili tudi bombe, ki so jih prvi metali na policijo; stavka, ki jo je komunistično sindikalno udruženje proglasilo je sledila nekako avtomatično od dogotku kot takem, kakor da bi bil že naprej poznan; ta stavka je bila nove vrste delavcev in panoge delavskih obratov; taka vrsta stavke zahteva precejšnjega predhodnega pripravljanja; znano pa je, da so se komunisti na ta ključni način stavkanja že nekaj časa pripravljali. Vlado krogi se sedaj sprašujejo, kaj to pomeni in ugibajo, kaj komunisti nameravajo.

»NOBENA DRŽAVA, NITI SKUPINA DRŽAV NE MORE PRITO DO PRAVEGA MIRU, CE NJIHOVI NARODI NE PRIDEJO DO NACINA ZIVLJENJA, KI TEMELJI NA ZDRAVIH GOSPODARSKIH OSNOVAH.« Ameriški senat

Ukaz 183 in dvojna mera

Z ukazom št. 183 z dne 2. 9. 1949 je Zavezniška vojaška uprava dovolila souporabo slovenščine kot uradnega jezika v okoliških občinah, medtem ko je za Trst še vedno ostala v veljavi izključno uporaba italijanščine.

Sedaj, ko zasedajo občinski sveti, smo se spomnili na tozadevno debato, ki se je vršila ob priliki prvega zasedanja tržaškega mestnega sveta. Na takratno zahtevo slovenskih zastopnikov po uporabi slovenščine je bilo odgovorjeno, da so pač v tem pogledu v veljavi določila starega italijanskega zakona, katerega občinski svet sam od sebe nikakor ne more izpremeniti. Izprememba je v pristojnosti Rima.

Kot vidimo je Zavezniška vojaška uprava kmalu za tem našla za primerno, da na svojo pest izpremeni, odnosno dopolni tozadevni zakon v kolikor zadeva poslovanje okoliških občin. V Trstu je ostalo vse pri starem. Vendar smo omejenemu ukrepu za nekaj vsekakor lahko hvaležni. Dokazal nam je, da se da napraviti vse, če le Zavezniška vojaška uprava hoče. Toda na žalost se povsod drži tiste dvojne mere, kakršne smo se pač že navadili v vsem njem delovanju zadnjih let. Kjer ne zadene ob italijanski odpor, ali pa posebno še,

kjer mora ugoditi kakšni italijanski zahtevi, tam izpreminja po potrebi vse predpise, kjer pa prihajajo v poštev slovenske koristi, tam je takoj polno težav in nepremostljivih težkoč.

Tako je bilo tudi pri uvajanju slovenskega jezika v občinsko poslovanje. Kljub jasnim določilom mirovne pogodbe je zaupni upravitelj tega področja, t. j. Zavezniška vojaška uprava, pri izpremembi odnosnih italijanskih predpisov postopala popolnoma pristansko. Če ne bi dovolila uporabe slovenščine v nobeni občini bi se pač lahko izgovarjala, da ne more napraviti ničesar proti obstoječim predpisom, toda ko je že smatrala za potrebno, da te predpise izpremeni, potem bi morala biti dosledna, vršiti bi morala svojo oblast v smislu obvez, ki izhajajo iz mirovne pogodbe in souporaba slovenščine bi morala biti dovoljena v vseh občinah Svobodnega tržaškega ozemlja, torej tudi na tržaški mestni občini.

S svojim pristanskim postopanjem se je v tem primeru Zavezniška vojaška uprava brez potrebe izpostavila upravičeni kritiki, ki zmanjšuje njen ugled v očeh prebivalstva.

G. V. ALLEN

novi veleposlanik ZDA v Jugoslaviji

Predsednik Truman je imenoval pomočnika zunanjega ministra G. V. Allena za veleposlanika Združenih držav v Jugoslaviji. Jugoslovanska vlada je že dala običajni pristanelek. Allen je pred kratkim predsedoval v Londonu sastanku diplomatskih zastopnikov Združenih držav. Allenovo imenovanje je vzbudilo precejšnjo pozornost v diplomatskem svetu, kar dokazuje, kako veliko važnost pripisujejo ameriški politični krogi razvoju jugoslovanske politike in prehajanju Jugoslavije v zapadni politični svet zaradi nastalega spora s Kominformom.

Sovjetski škorenj in Nemčija

Ministrski predsednik tako imenovane vlade, ki so jo ustanovili Sovjeti v vzhodni Nemčiji, Grotewohl, je bil prisiljen napraviti konec iluziji, da bo opremljena njegova vlada od njenih ustanoviteljev s pravicami suverenosti. Na tiskovni konferenci je namreč izjavil, da ne bo nobene ločene mirovne pogodbe med njegovo vlado in Sovjetsko zvezo.

To priznanje uničuje dokončno vsako upanje vzhodne Nemčije, da se bodo sovjetske čete kmalu umaknile. Sovjetski škorenj je povsod težak in neizprosni. Sedaj, ko je padla lažnjava fasada komunistične propagande, se kaže Grotewohlova vlada v svoji goli resnici naravi orodja sovjetskega imperializma. Komunisti in bivši nacisti vzhodne Nemčije bodo zdaj pač lahko ponosni na čestitke, ki jih je ob ustanovitvi vlade poslal Stalin »predsedniku« Piecku. V svojem pismu napoveduje Stalin za bodočnost ozko zvezo med Nemčijo in Sovjetsko zvezo, toda kot vidimo si jo zamišlja po svoje, na podlagi popolne pokorščine Nemcem Kremlju. Sovjetija ne potrebuje zaveznic, temveč samo podložnice. To je trpko preizkusil tudi Tito!

Na tiskovni konferenci je Grotewohl zanikal, da bi v vzhodni Nemčiji obstajala koncentracijska taborišča, izjavil pa je, da so v resnici »taborišča varnosti«. To razlikovanje, ki ne pove ničesar, bodo zlasti lahko cenili v taboriščih zaprti...

Ves hrup, ki ga je dvignila komunistična propaganda ob ustanovitvi vzhodne Nemčije, je marsikoga navdal s skrbjo. Danes je v teku borba za simpatije nemškega naroda, za katerega se potegujeta Vzhod in Zpad! Za trenutek je izgledalo, da ga bo Sovjetska zveza skušala premamiti z navidezno širokogrudnostjo, s priznanjem suverenosti in enakopravnosti. Najnovejša vesti pa kažejo, da je bila ta bojazen neosnovana. Sovjetski imperializem je preveč sebičen, da bi bil sposoben za take poteze.

Predlogi o grškem vprašanju

Za ureditev grškega vprašanja je predlagala Sovetska zveza izvedbo novih volitev pod mednarodnim nadzorstvom, in še pred tem, proglasitev popolne amnestije za vse upornike.

Zanimivo je, da se Sovjetija za-

vzema za mednarodno nadzorstvo nad grškimi volitvami, medtem ko bi taka zahteva, nanašajoča se na katero koli državo izraza železnega zavora nedvomno dvignila množico protestov. Diplomati velikih sil bi lahko izrabili to priliko in pristali na volitve edino v primeru, ako se na podoben način in pod istim nadzorstvom izvedejo volitve tudi na področju vseh grških so-

sed in vseh ostalih držav, za katere obstojajo dokazi, da njihove vlade ne spoštujejo osnovnih človeških pravic.

Zahtevati to nadzorstvo samo v Grčiji pa pomeni oslabilo obrambno moč grškega naroda pred nevarnostmi na njegovih mejah. Nobeden izmed njegovih sosedov ne priznava namreč nobenega mednarodnega nadzorstva in počenja proti Grčiji vse, kar koli se mu zljubi. Grčija se z vezanimi rokami ne bi mogla braniti!

V kolikor zadeva predlog za amnestijo pa moramo zopet upoštevati vso krutost, ki so jo komunisti pokazali v svoji borbi. Nobena stvar, nobeno življenje jim ni bilo sveto. Tisoči in tisoči mrtvih, tisoči odpeljanih grških otrok terjajo svojo pravico. Vsekakor je potrebna uvidenost, odpustiti je treba vsem zaperjenim in neodgovornim. V toliko je amnestija nujna. Toda glavnih voditeljev pač nihče ne bo mogel pomilitosti. Kdor je tako grobo grešil mora odgovarjati. V vprašanju ni samo upor in borba, temveč nešteto zlorab in zločinov, ki nimajo z vojaškimi akcijami prav nobenega opravka.

Grški gverilci imajo slabega odvetnika. Ta bi moral prej pometi pred svojim in šele nato bi smel pometati pred tujim pragom!

Slovinci, pripravite otrokom praznik veselja!

Slovensko dobrodelno društvo bo priredilo tudi letos, kakor lani, miklavčevanje za vso revno slovensko šolsko mladino. Po uspehu te prireditve bomo ocenili narodno zavednost Tržačanov, pa tudi njihovo požrtvovalnost in pripravljenost deliti vsaj skromen del svoje sreče z najpotrebnejšimi rojaki.

Pomnite, da se narodna gorečnost ne kaže v praznem širokoustenju, pač pa v dejanskih pomoči. Po njej se meri večja ali manjša srčna kultura in socialno-etična zavednost vsakega naroda. Zato naj ne bo Slovencev, katerega koli svetovnega nazora, ki živi v socialno boljsem položaju ter ima delo in jelo, obleko in obutev ter toplo stanovanje, da bi se ob tej priliki ne spomnil na tiste rojake, ki trenutno vsega tega nimajo, ali le v skromni in nezadostni meri. Letos moramo prav vsem revnim in potrebnim priskočiti na pomoč, da bodo čutili, poleg tople obleke, čevljev in drugih daril, tudi pravo bratsko ljubezen in povezanost s sorojaki.

Nočemo darov iz usmiljenja, temveč prispevek dolžnosti, — socialni davek —, ki se meri v razmerju darovalčevih dohodkov in gmočnih sredstev — po zakonu: KDOR VEC IMA, VEC NAJ DA!

Slovinci! Storite svojo dolžnost! Pošljite ali prinesite darove v denarju in blagu v naš urad v ulici Machiavelli št. 22 vsak torek od 10. do 11. ure in vsak petek od 15. do 16. ure.

Ako bo pa na vaša vrata potkal naš zaupnik z nabiralno polo, sprejmite ga kot brata in DAJTE, — CE LAHKO KAJ DARUJETE, — BREZ GODRNJANJA IN NEPOTREBNIH IZGOVOROV. Zavedajte se, da ne darujete njemu, pač pa se s primernim darilom le obdolžite svoji narodni in socialni dolžnosti!

Seja mestnega sveta in „Primorski dnevnik“

So v Trstu listi, ki mislijo, da smejo »seje tržaškega mestnega sveta izkoristiti za agitacijo v korist svojih strank. Povsod je nekaj samohvala, ali vse ima svoje meje. Resen list to ve in uvaža. Onim drugim pa ni za stvar, za bistvo in koristnost razprav, marveč le za propagando, za efekt na ljudi, ki ne znajo še misliti s svojo glavo. Češ — na nas se ogleduj, uboga duša, kako ni to, kako ni ono, kako znamo imponirati! Kdor zna — pa zna, je dejal oni, ki je s silom kravo drl. In med te liste spada tudi »Primorski dnevnik«. Zaenkrat se pomudimo pri njem. Ta list poroča kar po svoje o poteku dogodkov in razprav v občinskem svetu. Da le dela reklamo za svojo fratelano italijansko - slovensko fronto. Če pri tem tudi spreminja govore in izjave občinskih svetovalec drugih strank, kaj za to? Saj bralci »Primorskega dnevnika« ne bodo kontrolirali. »Primorski dnevnik« je bil in je ostal zagrizeno totalitarno komunistično trobilno, ki se še ni moglo sprijazniti z dejstvom, da obstoja kljub grožnjam in ugrabitvam na Goriskem in na Svobodnem tržaškem ozemlju slovensko demokratsko nekomunistično gibanje, ki se odraža v Slovenski demokratski

zvezi. Ali ima SDZ kot narodna organizacija, ki jasno in odločno izpoveduje svoja načela in visoko nosi svoj narodni demokratski prapor, manj pravice do obstoja med slovenskim narodom kot ona pod raznimi OF in SIAU maskirana breznarodna komunistična stranka »Primorskega dnevnika«?

In vendar je SDZ, ki se edina resno bori brez zahrbnih misli in špekuliranja za pravice in obstoj slovenskega naroda, »Primorskemu dnevniku« trn v peti. On ne more niti izgovoriti njenega imena, ne da bi se mu v grlu zaletelo. To so pač okameneli grešniki, ki jim ni rešitve. Njim ni za slovenstvo in njegov obstoj. Vse, kar o njem pišejo in govorijo, vse njihovo ropotanje in vpilje za slovenski jezik in pravice, je le preračunjena potvara. Vsakdo ve, da je vse to le videz, zato nihče ne jemlje resno tega ropotanja. Tega bi se morali zavedati tudi oni, ki vzdržujejo »Primorski dnevnik«. Ta list slovenski stvari v Trstu šoduje, ne pa koristi, ker je smešna dvoživka, ki v isti sapi na eni strani propagira najskrajnejši totalitarni komunističen in italijansko fratelano, na drugi strani pa se kaže, kakor da hoče nositi slovensko trobojnico! Kje so značaji, kje so vzorci?...

Seja goriškega občinskega sveta

V torek 18. in v sredo 19. okt. se je vršila na gradu v Gorici seja občinskega sveta. V glavnem so razpravljali o imenovanju novega upravnega odbora občinskega podjetja za elektriko, plin in vodo. Imenovali so seveda same Italijane, da se ne zamerijo njihovem demokratičnemu duhu in prepričanju in pa trditvi, da v Gorici Slovinci n. l. Tako nimajo Slovinci v tem važnem podjetju, kateremu plačujejo lep denar, niti enega zastopnika in torej niti enega zaščitnika.

Potem so razpravljali tudi o pritožbah raznih goriških kapitalističnih mogotčih, trdke za likerje Marini in avtobusnega podjetja Ribbi, ki sta se obrnili na Državni svet v Rim zaradi nekih denarnih naklad, ki bi jih morale plačati občini.

Nekateri občinski svetniki so nastopili zelo odločno proti trditvi Marini in podjetju Ribbi in očitali, da služita obe lepe milijone v okviru carine prostega pasu, nočeta pa plačati kar je prav, kljub temu, da ima občina 380 milijonov lir dolga, to je pasive.

Pri tajnem glasovanju so ti dve zadevi odložili za prihodnjo sejo.

Za to zasedanje občinskega sveta so nekateri slovenski svetovalci stavili na župana razne zahteve. Gospoda Paglavac in Pavlin od DFS sta vložila vprašanje zaradi bombnega atentata na slovensko trdnjo Koren in zaradi krivičnega

postopanja pri vpisovanju Slovincov v imenik stalnih prebivalcev, saj so Slovinci res zapostavljeni, ker jim stalno odbijajo prošnjo za tak vpis. Poleg tega sta ta dva gg. svetovalca stavila na župana vlogo z zahtevo, da se uvede na županstvu dvojezičnost in imenuje tolmač za občinske seje.

G. Rudi Bratuž od naše SDZ je pa vložil vlogo, naj se vrnejo slovenskim šolam v ulici Randaccio, ulici Favetti in v ulici Croce izvirne napise: »Novi doma«, »Mali doma«, »Gregorčičev doma« in »Šolski doma!« V vlogi je povedal, da so te stavbe sezidali Slovinci in rekel, da se mora popraviti krivica, ki jo je storil fašizem, ko je te napise odstranil.

Ko je seja v torek 18. okt. šla h koncu in bi morale priti na vrsto te zahteve slovenskih svetovalec, so vsi opazili, da e vodja demokristjanov dr. Culot rekel županu: »Zdaj bi morala priti na vrsto tista vprašanja in zahteve. Če ne morete odgovoriti takoj, lahko za dve ko take prenesete na drugo sejo«. Zupan je seveda namig takoj razumel in zadeve prenesel na drugi dan. Bistre glave so takoj razumele za kaj gre. In se niso varale, ker drugi dan je bila seja dvorana na gradu nabito polna šovinističnih žen, ki so nestrpno čakale, da pride na vrsto razpravljanje o zahtevah slovenskih svetovalec. Ta množica je čakala od 6. ure zvečer do preko desetih po-

Udeležba delavcev pri dobičku GOSPODARSTVO MIMOGREDE

podjetij

Misel o udeležbi delavcev pri dobičku podjetij je nastala v svoji današnji obliki v prvi polovici preteklega stoletja. Od tedaj je bilo preizkušeno v precejšnjem številu primerov in v splošnem lahko rečemo, da je razen nekaterih izjem dala prav dobre uspehe. Zato jo je sodobna demokratska socialna politika prevzela v svoj sistem socialnih ukrepov, ki morajo v bodočnosti odpraviti jez med delom in kapitalom. Doseči je treba namreč socialno ureditev, v kateri ne bo gledal delavec na tovarno kot na nekaj tujega, sovražnega, temveč kot na nekaj svojega. Delavstvu je treba vzbuditi živo zavest usodne in obojestranske povezanosti med njim in podjetjem, med njegovim osebnim položajem in gospodarskim uspehom celice, v kateri deluje.

Zastoj je pričakovati, da bi ta zavest nastala samo kot posledica nekkih izdelanih nagibov ali preročanj. Za nekaj takega so sposobni samo redki. Ako pa hočemo vzbuditi to zavest v širokih množicah, v večini tistih, ki v tovarnah stvarno delajo, potem moramo najprej ustvariti vsakomur otipljivo gnotno podlago, na osnovi katere bo ta zavest šele lahko nastala.

Tega bi mogel nuditi delavstvu kapitalizem s svojo ostro mejo med lastnino in delom. Z izplačilom pripadajoče višje ali nižje meze je delavec pri podjetju dokončno odpravljen. Zato njegov interes ne presega tega okvira. Ako le dobi plačano mezdo mu je v večini primerov popolnoma vseeno, ali dela podjetje z dobičkom ali z izgubo.

Gnotne podlage za nastanek zavesti ne nudi delavstvu niti komunizem. Komunizem delavstvo le duhovno navdušuje, nikakor pa ne prenese gnotne preizkušnje. Zato radovoljno delavstvo samo dokler se kreta v področju obljub in teorije. Cim pa pride delavstvo v stik s komunistično stvarnostjo ostane razočarano. Se več! Tovarniška dvorišča polna milijnikov, stalno priganjavo prostovoljnega dela, nizke mezde, trdo kaznovanje vsake kritike mu vzbudi trpek občutek, da je prišel z dežja pod kap. Od delojemalca, kar je bil delavec v kapitalizmu, je postal delavec v komunizmu prav za prav suženj, ki nima več niti pravice, da bi se na svojo mezdo lahko pogajal, ali pa da bi si skušal primerno urejati svoj delovni čas. Sanje o njegovem solastništvu in stvarnem sodelovanju so v komunizmu neurešene.

Vsega tega se dobro zavedajo borci za demokratsko socialno reformo in prav zato tvori zahteva po udeležbi delavstva na dobičku podjetij eno izmed glavnih zahtev njihovega programa, ki jo na nadaljnji stopnji dopolnjujejo z zahtevami po solastništvu in s tem tudi sodelovanju delavstva v vodstvu podjetij. Tako kot ni bil kmet zadovoljen, vse dokler ni prešla večina obdelane zemlje v njegovo neposredno, ne pa državno last, tako ne more biti niti delavec zadovoljen vse dokler ne doseže podobne udeležbe na industrijskem področju. Uresničenje tega programa postaja le toliko bolj nujno v trenutku, ko delavstvo na lastni koži občuti, da mu komunizem te rešitve s svojim vse podpirajočim državnim velekapitalizmom nikakor ni prinesel.

Za vzgojo novih odgovornosti, ki so zvezane z uresničanjem tega programa pa so seveda potrebna primerna šola in izkustva, ki jih je pri vsem napredku sodobno delavstvo šele deloma preživelo. Udeležba delavstva na dobičku podjetij je taka primerna šola odgovornosti, ki vzbuja obenem prve temeljne vezi med delavstvom in podjetjem. Delavstvo se pričinja vedeti, da bo za morebitne pre-

tirane zahteve ali dejanja nosilo tudi neposredno gnotno odgovornost, prav tako kot bo za zasluge dobilo neposredno gnotno korist. Tu se neha demagogija, delavec in podjetnik vzajemno računata s številskimi in pred obema je samo en smoter: prosper podjetja.

Obojestranske koristi take ureditve so se zavedli tudi mnogi napredni industrialci, katerim smo lahko hvaležni za prve tozadevne poizkuse, ki nam danes služijo kot podlaga za podobne ureditve v bodočnosti.

Med znanimi podjetji, ki so uvedla sodelovanje delavstva na dobičku z velikim uspehom, omenjamo Batove tovarne v Zlinu, Zeissove tovarne v Nemčiji in posebno prvi tozadevni poizkus, ki ga je izvršilo slikarsko velepodjetje Jean Leclair v Parizu leta 1842. Na Angleškem so po letu 1862. poizkusili udeležbo v preko 400 primerih, od katerih jih je približno polovica ostala v veljavi. Zakoni je bila urejena udeležba delavstva pri dobičku nekaterih podjetij v Franciji, Čilu, Boliviji itd.

Danes se bavijo z mislijo udeležbe delavstva pri dobičku podjetij posebno ameriški industrialci, ki so dosedaj le skromno poizkušali

z uvajanjem tega sistema, čeprav je povsod, kjer je bil preizkušen, dal zelo dobre rezultate. Zanimivo je, da nasprotujejo uvedbi tega sistema posebno delavske organizacije, ki se morda bojé, da bi izgubile svoj vpliv na »pomешanje« delavcev.

Udeležba delavstva na dobičku podjetij je torej stvarnost, ki bo pa šele pridobila na svojem pomenu takrat, ko bo povsod zakonsko urejena. Doba za njeno uveljavljanje mora biti v programu vseh demokratskih delavskih organizacij. Posebno je važno uveljavljanje tega načela v vseh onih podjetjih, kjer je uspeh odvisen ne toliko od strojev in velikosti kapitala, kolikor od marljivosti in vestnosti vseh delavcev ter nameščencev.

Danes, ko mnogi govoré o visoki produktivnosti stroškov, ki so bajé posledica pretiranih delavskih zahtev ali pa premahne delavčeve storilnosti, bi verjetno prav udeležba delavcev pri dobičku podjetij preprečila pretirane in za podjetje uničujoče zahteve ter obenem na najprimernejši način vzbudilo brez prigrvarjanja delavca k čim večji in čim smotnejši produktivnosti. S tem bi izpremenila udeležba delavstva pri dobičku podjetij v kritičnem trenutku evropskega gospodarstva poleg socialnega tudi važno ekonomsko poslanstvo.

Suženjsko delo v domovini socializma

Pred kratkim je bilo načeto na seji Združenih narodov vprašanje suženjskega dela v Sovjetski zvezi. Obtožilo gradivo je sestajalo v glavnem iz fotografskih posnetkov izvirnega besedila sovjetskega zakona, ki ureja vprašanje prisilnega dela in koncentracijskih taborišč. Nihče izven Kremlija ne ve za točno število nesrečnejšev, ki garajo in životarijo v raznih sibirskih in drugih kazenskih kolonijah, vendar centne po navadi nihajo med 10 in 20 milijoni. Pred Združenimi narodi je bila zaradi sigurnosti navedena številka deset milijonov, razne druge centne pa so mnogo višje. Nekateri smatrajo na primer centne Poljakov za najbližje resnici.

Kot znano, so Sovjeti leta 1939, potem ko so se zvezali s Hitlerjem, zasedli vzhodni del Poljske in na stotine ljudi odpeljali v notranjost Sovjetske zveze. Mlajše in dela zmogljive so odvedli v sibirski delavna taborišča, od koder jih je rešil šele sporazum, ki ga je poljska vlada v Londonu sklenila s Stalinom leta 1942 v svrhu nabiranja vojakov, ki so bili tedaj nujno potrebni na zavezniških bojiščih. Ti poljaki so iz Sibirijske potovali preko Perzije na Bližnji Vzhod in so se, kot je znano, borili pod generalom Andersom v Afriki, v Italiji (Monte Cassino), Franciji in Nemčiji. Po cenitvah preživelih vojakov in častnikov je število vseh suženjskih delavcev v Sovjetski zvezi leta 1939 preseglo število 25 milijonov, to je preko 13 odstotkov vsega prebivalstva Sovjetske zveze, ali približno četrtino vseh delazmožnih oseb v Sovjetski zvezi.

Poglejmo si dobesedno prevod onega dela sovjetskega zakona, ki govori o tem, kakšnih sredstev naj se režim poslužuje, da se ohrani na oblasti. Ta del sovjetskega Kodeksa razlaga, da je v prehodni dobi, to je na poti iz kapitalizma v komunizem, potrebno zavarovati državo (to je režim) »proti oporožanju razredno-sovražnih elementov in proti prestopkom izven-razrednih ele-

mentov ter tudi nestalnih elementov med delavci.

Smotri Kodeksa so sledeči:

a) Treba je postaviti prestopnike v tak položaj, da jim bo onemogočil delanja, ki bi utegnili škodovati socialistični izgradnji. (Kaj vse je mogoče razumeti pod socialistično izgradnjo ni nikjer pojasnjeno).

b) Prevzgojiti in prilagoditi je treba prestopnike v smislu razmer in pogojev delovne skupnosti na ta način, da se njihovo delo usmeri k socialno koristnim smotom; organizirati njihovo delo na načelu stopnega prilagajevanja prisilnega dela prostovoljnemu delu, ki sloni na socialističnem tekmovanju in na sistemu udarniških brigad.

Kodeks navaja tri različne vrste delovnih taborišč, ki naj vzgajajo prestopnike: 1) običajno delovno mesto, 2) pregnanstvo in 3) zapora. Kodeks določa, da prestopnika lahko obsodi na prisilno delo ne samo redno sodišče, temveč tudi UPRAVNA OBLAST.

Ko govori o »odvzemu svobode« imenuje Kodeks sledeča mesta za izvrševanje kazni:

a) Celice samice za osebe, ki jih zaslišujejo;

b) kraji v pregnanstvu;

c) poboljševalnice 1) v posebnih kolonijah, 2) v tovarniških kolonijah, 3) v poljedelskih kolonijah masovnega dela, 4) kazenske kolonije;

d) bolniške kolonije in

e) kolonije za mladoletnike.

Kodeks tudi predpisuje uporabo orožja v delovnih taboriščih in med drugim izrecno dovoljuje uporabo strelnega orožja za preprečevanje pobegetov.

Kot vidimo, ni potrebno niti znati čitati med vrsticami, da ugotovimo, kaj vse ta sovjetski Kodeks priznava.

Črno na belem čitamo, da so v Sovjetski zvezi kazenska delavska taborišča za državljane, ki se ne strinjajo z režimom. Priti v ta koncentracijska taborišča je prav tako lahko, kot je bilo pod Hitlerjem prispeti v Dachau ali Buchenwald.

ske plošče na desni strani, ki je bila podobna nekakemu motnemu zrcalu. Winston je obrnil stikalo in glas je nekoliko potihnil, čeprav se je še vedno dalo razločiti besede. Napravo (imenovali so jo telekontrolor) si lahko reguliral, da je postala tišja, nisi je pa mogel popolnoma izključiti. Winston je stopil do majhnega okna. Modra delovna obleka, ki je predstavljala uniformo stranke, je še poudarjala njegovo suhotu. Modra uniforma je bila seveda uniforma Zunanje stranke; člani Notranje stranke, ki so bili mnogo bolj privilegirani, so nosili črne uniforme.

Zunaj je bil svet sunc in mrzel. Čeprav je sijalo sonce in se je nebo bočilo v čisti modrin, se je zdelo, kot da je vse brezbarvno. Izjemo so tvorili samo lepaki, ki so bili nalepljeni vsepovsod. Obraz s črnimi brki je strelal z vsakega vogala. Tudi na pročelju hiše, ki je stala nasproti, ga ni manjkalo. VELIKI BRAT TE OPAZUJE so govorile črke, med tem ko so temne oči globoko prodirale v Winstonove. Spodaj na cesti je v vetru frfotal drugi lepak, ki je bil na enem vogalu strgan. Zakrival in odkrival je besedo ANSOC, kar je bila uradna okrajšava za »An-

Rako pomagati našim kraškim kmetom

Večji del tržaškega Krasa je kaj malo prikladen za poljedelstvo. Razmeroma redka so polja in rodovitne doline kjer raste krompir, žito in koruza. Kar je zemlje prikladne za obdelovanje, so jo naši Kraševci izkoristili do kraja in le težko ter zelo drago bi veljalo ta polja razširiti, saj vemo kako kamniti so tla. Povečati nasade sedanjih kultur je torej skrajno težko, malodane nemogoče.

Vinogradništvo na Krasu postavlja spet druga vprašanja, ki so povezana predvsem z današnjim položajem na vinskem trgu, kjer cenena italijanska vina uspešno tekmujejo z našimi pridelki. Vendar so strokovnjaki mnenja, da bi si naši kraški vinogradniki mogli pomagati na ta način, da bi gojili le posebne tipične trte in vino pazljivo negovali ter tako dosegli višje cene.

Namen naših vrstic pa ni govoriti o poljedelstvu in vinarstvu, temveč pritegniti pozornost kraških kmetovalcev na možnosti, ki jih proži našemu kmečkemu gospodarstvu smotrna živinoreja. Izvedenci menijo, da bi kraški kmetje utegnili črpati znatno večje koristi iz živinoreje, kljub temu, da so meje, ki jih tej gospodarski panogi postavljajo težkoje preskrbe s krmo, dokaj ozko začrtane. Vemo namreč, da kraška zemlja premore le določeno količino sena in drugih krmil, na uvoz krme od drugod pa ne moremo zanesljivo računati. Gotovo, zelo bi si mogli naši kmetovalci pomagati, če bi si nabavili boljšo plemensko živino, vendar števila glav goveda in drobnice v nikakem primeru ne bi mogli znatno povečati.

Kršna tla bližnjega tržaškega zaledja postavljajo živinoreji posebne naloge. Enako kot pri vinogradništvu, leži bodočnost v specializaciji, bližina tržaškega trga pa na drugi strani tudi nemajhne možnosti in ugodnosti za razvoj.

Stara avstrijska vlada in v manjši meri tudi Italija, sta posvečali veliko pozornost kraški konjereji. Zrebranje v Lipici so bile svetovno znane in pri vzgoji plemenitih in dragocenih konjskih vrst stroški za

krmo niso igrali tolikšne vloge kot pri reji goveda in druge živine, kajti cena, ki so jo dosegli lipičski konji je bila vedno visoko iznad povprečja. Morda bi se izplačalo nadaljevati vzgojo lipičskih konj, ali kot navadno pravimo, lipičancev, tudi na Tržaškem. Razpravljači o tem pa so poklicani ljudje, ki imajo s konjerejo in še posebno s konjerejo na Krasu zadostne izkušnje. Omeniti je treba samo to, da je italijanska vlada pustila med vojno odpeljati iz Lipice veliko število plemenskih kobil in žrebcev ter, da nadaljuje z rejo te znamenite pasme v bližini Rima.

Pa ne samo konjereja, tudi nekatere druge posebne vrste živinoreje bi utegnile Krasu prineseti koristi. Danes naj omenimo le kokošerejo. Bližina tržaškega trga zagotavlja našim rejcem precej večji dobiček kot ga dosežejo pri jajcih in perutnini n. pr. furlanski in drugi kmetje, ki morajo blago voziti v Trst iz svojih oddaljenih vasi. Znano je tudi, da je kraška perutnina izredno okusna in da jo Tržičani visoko cenijo. Kar pa utegne igrati posebno veliko vlogo je to, da bi s smotrno ureditvijo kraški kmetje mogli pridelati morda dovolj krme za kokoši, kajti živali bi mogli krmili razen s koruzo, tudi s takimi žitnimi vrstami, ki niso posebno zahtevne glede zemlje. Ena izmed takih žitaric je proso, ki so ga naši predniki sejali v mnogo večji meri kot je običaj sedaj. Kot vsak kokošerejec dobro ve, je eden izmed nadaljnjih pogojev uspešne kokošereje ta, da ima na razpolago dovolj zemljišča za kokošjo pašo. Prostora pa je na Krasu hvala Bogu še več kot dovolj.

Poljedelski odsek Zavezniške vojaške uprave se trenutno bavi s poskusi, kako zagotoviti morebitnim večjim kokošjim farmam dovolj krme. Ako ti poskusi uspejo (in k uspehu bi utegnili pripomoči v veliki meri dejansko sodelovanje naših kmetovalcev), se bo za stvar zavzel tudi tržaški Urad za gospodarsko sodelovanje (ECA-ERP), ki se zanima za vse vrste gospodarskega udejstvovanja na našem ozemlju.

Povečana industrijska in poljedelska proizvodnja v drugem letu ERP obnovitvenega načrta

Kot smo že zadnjič poročali, je ameriški kongres odobril, predsednik Truman pa podpisal nakazila za stroške Marshallovega načrta za leto 1949-50 v skupnem iznosu 3 milijarde 628 milijonov dolarjev. Od te vsote bo Svobodno tržaško ozemlje prejelo 13 milijonov 400 tisoč dolarjev.

Ob priliki odobritve novega preračuna za načrt evropske obnove pa je potrebno poudariti nekatere spremembe v gospodarski politiki Marshallovega načrta:

Kot je bilo videti iz obračuna prvega leta Evropskega obnovitvenega načrta v Trstu in drugih ERP državah, so ameriško pomoč v prvem letu porabili predvsem za to, da zaustavijo propadanje evropske industrije. Sele proti koncu prvega finančnega leta, ko so premagali najhujše težave, je bilo mogoče začeti z obnovo evropskega gospodarstva in z njegovo nadaljno izgraditvijo.

V prvem letu Marshallovega načrta so porabili večji del ameriške pomoči za nakup živil in poljskih pridelkov z namenom, da izboljšajo prehrano evropskega prebivalstva, kajti lačnemu človeku je tež-

ko prijeti za težko delo obnove. Novi preračun za leto 1949-50 pa že predvideva mnogo večje nakupe industrijskih surovin in strojev, tako da bo evropski industriji in gospodarstvu sploh mogoče povečati proizvodnjo, od katere zavistita zaposlenost in blaginja. Povečana proizvodnja evropske industrije in poljedelstva v drugem letu Marshallovega načrta bo razen tega morala imeti za posledico znižanje cen.

Ko stopamo v drugo leto evropske obnove, se vedno jasneje kažejo obrisi končne zgradbe evropskega gospodarstva, ki jo pomaga graditi Marshallov načrt. Podvojili so se napor, ki imajo za cilj odpravo ali znižanje carinskih pregrad, povečanje blagovne izmenjave med evropskimi državami, olajšanje blagovnega, denarnega in osebnega prometa.

V prvem letu so vse evropske države hitele reševati svoje lastne najnujnejše probleme, v drugem pa se bodo evropski narodi še bolj energično lotili naloge, to je obnove CELOTNEGA evropskega gospodarstva in dejanskega evropskega gospodarskega sodelovanja.

Ni se bati

Radio Koper v Kmetijski uri v nedeljo, 23. 10. (ogled kmetijskega paviljona koprške gospodarske razstave):

Ona: Tovariš inženir, kaj pa je to »hiperprodukcija«?

Ing.: To je nadproizvodnja. To se pravi, da več pridelamo, kakor lahko prodamo. No, te nevarnosti pri nas ni.

„Tovariši“

»O zvezah Titove klike z gestapovskimi agenti govore mnoga dejstva. Dokazuje za to imamo tudi v vezeh CK KP Slovenije z italijansko OVRO in Gestapom tekom cele vojne. Kako tesno so bili voditelji CK Slovenije Kidrič in Kardelj povezani z okupatorjem, kažejo tudi vsem znani podatki o »pomoči« partizanom s strani načelnika Gestapa za Slovensko Primorje pod psevdonimom »Jožica«, ki je imel svoj glavni stan na Bledu. On je vzpostavil zveze s CK Slovenije preko žene lastnika hotela na Bledu. S svojim avtomobilom je prepeljal Kardeljeve kurirje iz Dolenjske na Gorenjsko, Stajersko, Koroško, Primorsko in obratno. Partizanom se je pripovedovalo, da on baje obvešča naše enote o namenih Nemcev, čeprav so jugoslovanske enote na tem sektorju pretrpele strašne izgube. Drug za drugim so bili uničeni trije partizanski štabi.

»Jožica« je pričakal kapitulacijo Nemčije mirno na Bledu in se pokazal celo zahtevnega na temelju svojih vezi, ki jih je imel s Kidričem in Kardeljem. Ko pa je zabel bolj podrobno pripovedovati o teh vezeh je bilo to titovskim voditeljem neprijetno in ga hitro po vojni likvidirali.«

(»Delo«, 29. okt.)

Cesa vsega ne zvevmo Sicer so o tem razne demokratske skupine že dolgo od tega, že v času vojne, obvestile našo javnost, toda mnogi takrat tega niso hoteli verjeti. Čudno bo izgledala resnična zgodovina komunističnega delovanja v času »osvobodilne« borbe. Tudi Pripoveda verjetno ne bo ostal čist, zastoj valj sedaj vse samo na drugega

„Progresisti“

»Včeraj popoldne ob 18.30 sta se približala stadionu »Prvi maj« dva neznanca. Prvi je bil poleg ostalega oblečen v trenč in pokrit s klobukom, drugi pa je bil v suknjiču. Pred vhom na stadion v ulici Guardiella 7 sta se ustavila, oddala iz revolvera dva strela ter rekla: »Vien fuori Babič, che te copemo.«

Po mnenju čuvaja Zagaria Franca, uslužbenega pri ICET, čigar ženi so neznani politični zločinci to pot že drugič grozili z revolverjem, izvirajo te grožnje iz prepričanja nekaterih ljudi, da je stadion last kdo ve koga. Čuvaj je tudi mnenja, da sta omenjena človeka iz okoliških kominfornih skupin.

(»Primorski dn.«, 2. nov.)

Tako izgleda politična borba v progresivnem smislu: atentati, pretepi, žalitve dokler so v opoziciji, zapori, procesi in vislice, ko so na oblasti. Vedno samo nasilje!

George Orwell

1984

LETO

Z današnje številke pričenjamo objavljati v zgoščenih obliki nekaj najbolj zanimivih odlomkov iz prvega dela nedavno izšlo knjige Georgea Orwella pod gornjim naslovom. Knjiga, ki je izšla pri Harcourt, Brace et Co. v New Yorku, opisuje vsakodnevno življenje v komunistično - totalitarni »Oceaniji« v letu 1984. George Orwell je vzbudil pozornost že s svojo prvo knjigo »Živalska forma«, ki jo je v delni zgoštilvi prinesel tudi naš list.

Bil je jasen, mrzel aprilski dan in ure so prav kar odbile 13. Winston Smith je s sklonjeno glavo, da bi se tako ubranil močnega vetra, skozi steklena vrata hitro smuknil v Dom zmage.

V veži je dišalo po kuhanem zelju in starih raztrganih preprogah. Na enem koncu je visel na steni ogromen barvast lepak. Z njega je

gledal ogromen obraz, ki je meril več kot en meter: obraz moža okoli 45 let z močnimi črnimi brki in ostrimi potezami. Winston se je začel vzpenjati po stopnicah. Saj ni imelo smisla, da bi poskusil z dvigalom. Celó v najboljših časih je le redko delovalo, zdaj pa čez dan sploh ni bilo elektrike. To je spadal h gospodarski štednji kot ugod v Teden sovražstva.

Stanovanje je bilo v sedmem nadstropju. Winston je imel 39 let in bil je šibkega zdravja. Hodil je počasi in med potjo večkrat počival. V vsakem nadstropju je z zidu strelal ogromni obraz lepaka. Obraz je bil ena izmed tistih slik, ki so izdelane tako, da te oči ne prestano zasleduje. VELIKI BRAT TE OPAZUJE je stalo »pod obrazom«.

V stanovanju je klepetav glas čital vrsto števk, ki so se tikale proizvodnje surovega železa. Glas je prihajal iz podolgovate kovin-

gleški socializem«. V daljavi se je med strehami motal helikopter. Tu in tam se je za trenutek ustavil, potem pa se je pomaknil spet dalje. To je bila policijska patrulja, ki je oprezala skozi okna v stanovanju. Ljudje pa se za te patrulje niti niso več brigali. Brigali so se samo še za Miselno policijo.

Za Winstovim hrbotom je glas iz telekontrolorja še vedno nekaj brbljal o surovem železu in več kot stodontni izpolnitvi devete triletke. Telekontrolor je bil istočasno sprejemnik in oddajnik. Razen neznanega šepeta je sprejemal vsak glas, ki ga je povzročil Winston. Poleg tega pa je bilo mogoče človeka, ki je stal v zornem polju kovinske plošče, tudi videti, ne samo slišati. Jasno je, da ni mogoče vedeti, če ga v določenem trenutku mogoče ne opazujejo. Kolikokrat in po kakšnem sistemu je Miselna policija izvajala to nadzorstvo, si lahko samo ugibal. Bilo je mogoče, da so vsakogar tudi stalno opazovali. Vsekakor pa so se lahko vključili, kadar koli so hoteli. Moral si živeti in si tudi živeti v domnevi, da registrirajo vsak sum, ki ga povzročiš in razen v temi tudi vsak gib, ki ga napraviš.

Winston je ostal s hrbotom obrnjen proti telekontrolorju. Tako je bilo varneje. Kljub temu pa je vedel, da tudi hrbot lahko marsikaj izda.

Dober kilometer stran se je dvigalo nad turbono pokrajino močno in belo nebotično poslopje Ministrstva za resnico, Winstonovo službeno mesto. To, je razmišljal z nekakšnim razočaranjem — to je torej London, glavno mesto Zračnega pasu št. 1, kakor se je imenovala Anglija, odkar je postala ena izmed pokrajin Oceanije. Po velikih uporih, od katerih je prišlo v zadnji tretjini 20. stoletja, ko je Evropa vsrkala Sovjetska zveza, britanski imperij pa Združene države, je prišlo do tega, da se je svet razdelil na tri velike veledržave: Evrazijo, Estazijo in Oceanijo. In od takrat je vladalo stalno, čeprav prizanesljivo vojno stanje. Toda Winston je le malo vedel, kakšno je vse to zgodilo, čeprav se je še spominjal več mesecev trajajočih pulničnih bojev v Londonu, ko je bil še otrok.

Zdaj se je trudil, da bi iz otroških spominov izluščil nekaj, kar bi mu povedalo, ali je bil London vedno takšen, kakršen je zdaj. Ali so vedno stale te razpadajoče hiše iz 19.

stoletja, podprle od straneh s hodi; z okni, v katerih je bila namesto stekla lepenka; s strehami iz zarjavele pločevine in s smešnimi vrtnimi ograjami, ki so bile na vseh koncih in krajih narušene?

In z bombnimi lijkami, kjer je med ruševinami rasel divji plevel in z počiščenimi mesti, kjer so zrastle kolonije lesenih bivaljšč, ki so bile podobne kurnikom? Toda — saj ni imelo nobenega smisla. Ni se mogel spomniti. Iz otroških let se je spominjal samo še nekaterih brez-zveznih poedinosti.

Ministrstvo resnice — MINIRES, kot se je imenovalo v Novogovorič, ki je bila uradni jezik Oceanije — se je presenetljivo razlikovalo od vsega drugega, kar je lahko videl. Bila je ogromna piramidalna stavba iz bleščečega belega železobetona, ki je kipeła s teraso nad teraso v višino tristo metrov. Iz Winstonovega okna so se ravno še videla tri strankina gesla, ki so se v elegantnih črkah blestela na belem pročelju:

VOJNA JE MIR — SVOBODA JE SUZENJSTVO — NEVEDA JE MOC

„Zeleni car“ med Jadranaši

»Kdor ne spoštuje se sam, podla-
ga je tujčevi peti, svari slovenski
pesnik.

JADRAN nadaljuje tradicijo svo-
bodnih slovenskih visokošolskih ro-
dov. Gre za narodno in visokošol-
sko tradicijo, ki je dediščina svo-
bodnih slovenskih visokošolskih
društev v Pragi, na Dunaju, v Lju-
bljani ali »BALKANA« v Trstu.
Jadranaši se zavedajo, da zakova-
ni v narodnem izročilu Slovenci ne
bomo nikdar postali podlaga tujčev-
vi peti.

Nadaljevat — se pravi tradicijo
ohranjati in napredno razvijati. Ta
borba je na celi fronti, vsestran-
ska — idejna in narodna, kulturna
in socialna, športna in družabna.

V ta vsenarodni okvir spada tu-
di naš »Zeleni car«. Lani smo ga
proslavili v Sesslanu, letos v Tr-
stu.

Napredno razvijati: govorili bi
lahko o »Novem zelenem carstvu«.
Danes na teh tleh za mladino »Ze-
leni car« nima zgolj družabno - za-
bavnega pomena, ampak vse bolj
narodni in socialni. Narodni po-
men, ker gre za ohranjanje sloven-
stva, pa naj bo to na primer v
obliki tradicije cerkvenega opasila,
narodnih noš ali »Zelenega car-
stva«. Socialni pomen, ker visoko-
šolsko društvo v okviru »Zelenega
carstva« lojalno izenači imovite in
neimovite pri prejemih »brucovskih
diplom«, vse družabno uvede med
nove sorce na univerzi ter ne-
omnitarne zaščiti pred finančnim
izrabljanjem brezvestnih posamez-
nikov.

Kaj nam je letos vse prinesel
»Zeleni car«? V prestolnem govo-
ru je pojasnil ustroj vladavine »Ze-
lenega carstva«, njegovo ustavo-
križevsko statuto, a nato imenoval
tako svojo vladno: ministrskega
predsednika Kontrapike, ministra
Kantusa za petje, ministra Kloba-
sarja za zabavo, policijskega mi-
nistra Vunbacitelja za »demokratiza-
cijo« tako imenovanih »smrdljivih
brucov« ter ministra Fiskuša za je-
dačo in pijačo. »Zeleni car« se je

poklonil tudi spominu velike osebnosti
»Zelenega carstva« dr. Muhol-
loveckiju, pisatelju križevskih sta-
tutov, ob čigar imenu so takoj vsi
državljeni »Zelenega carstva« sko-
čili pokonci v mirno kot to ukazu-
jejo križevski - statuti.

»Zelenega carja« je treba pozna-
ti in ga doživeti, ne brati iz papir-
natih vrst. Kaj naj vse naslikam? Ali
zaroto »brucov« proti Kontra-
piki in nastop Vunbacitelja, ali tro-
jeznični govor ministra Klobasarja
(po ribniško, po lirijsko in po tol-
minsko), ali štedensko deklamira-
nje »brucov« iz Skednja, ali strah
»brucov« pred strogo in suvereno
izpitno komisijo? Vrstili so se vda-
nostni vzkliki državljanov: »stem-
pelji, Zeleni car«, zlasti jeznih drž-
avljanov, ki so s tem dobili pravo-
govorniti in pa — piti.

A ne samo državljeni »Zelenega
carstva« so se izkazali, ampak tudi
»smrdljivi bruci«. Njihovi odgovori
so bili pogosto tako mojstrski, da
so presenetili vse državljane mo-
gočnega carstva. »Zeleni car« pa je
pripomnil, da njegovo modro oko
zadovoljno plove po naraščaju
njegovega carstva. »Bruci« so se
mu »prav cfrasto zahvalili«, kot
predpisujejo križevski statuti.

Zdravega smeha je prav tako bi-
lo dosti ob vzporedni »beneške
gondole« in »izkrečaja« v Norman-
diji.

Zapuščali smo »carovanje« z za-
došenjem. Združili smo originalno
in »prijetno zabavo z dolžnostjo do
naše tradicije. In če bi morda kdaj
spet naš Levstik ob prešerni zabavi
vzkliknil »Vse odpustite mladini«,
bi gotovo danes ob naši borbi
za ohranitev slovenstva dodal:

»Vse dajte v pomoč mladini!«

Smučarska telovadba

Kdor se želi udeležiti predsmu-
čarske telovadbe, naj se zgledi v
klubovih prostorih v ulici Machi-
avelli 22-II. v torek 8. t. m. po 19.
uri zvečer.

Slovenci!

V soboto 12. novembra 1949 ob 20.30 priredi ONDM v prostorih SDZ,
ulica Machiavelli 22-II,

Martinovanje s plesom

Preskrbljeno bo za jedajo in pijačo po poljudnih cenah. Igral bo plesni
orkester. Med zabavo bodo prijetna presenečenja Izvoljena bo kraljična večera

Odbor

ta skrbno obdelana in zasajena z
vinogradi in oljčnimi drevesi. Če
pa gledamo danes vidimo, da zeva
na teh pobočjih že precej golih re-
ber z zapuščenimi vinogradi.

Vprašujemo se, zakaj je do tega
prišlo.

V naši vasi so v glavnem ribiči,
delavci in kmetje. Vsakdo od njih
je imel poleg svojega rednega za-
sluška, še kosček zemlje in vino-
grad, ki ju je marljivo in neutrud-
ljivo obdeloval, da si tako pridela
poljske pridelke ali vino za domačo
uporabo. Zgoraj navedeni sloji so
v preteklosti, ne glede na trud in
znojno delo, neutrudljivo skrbeli
za obdelovanje takšnega kosčka
zemlje. Danes je pa to v pretežni
večini odpadlo, delavci se v večini
primerov zanimajo samo za svo-
je vsakdanje delo, zaradi česar je
tudi prišlo do zgoraj omenjenih že-
vajočih reber na naših pobočjih.

Seveda je pa temu kriva tudi
kraska burja, katere je zahtevala
samo v letu 1929 škodo v oljčnih
nasadih, ki so do zadnjega zmrznili.
Od takrat naprej se ni nihče več
zanimal za novo zasaditev oljk,
čeprav so te donosale našim ljudem
lepo količino olja.

Potrebno bi bilo, da se naši va-
ščani zopet potrudijo in odločijo —
posebno sedaj, ko imajo ugodnosti
Marshallovega plana — da zasadi-
jo nove nasade oljk, s katerimi bo-
mo skrilili golčave svojih pobočij
in tako olepšali zunanjost naše va-
si. Predvsem pa bodo imeli v bo-
doče lep vsakoletni dohodek olja.

Prebivalci občin Zgonik in Re-
pentabor se upravičeno pritožuje-
jo, da še vedno ni rešeno vpraša-
nje prenosa zemljiških knjig in
zbirke listin obeh občin, ki se še
vedno nahajajo v Sežani.

Zaradi tega je prizadeto prebi-
valstvo prepričano, da bosta obe
občinski upravi v Zgoniku in Re-
pentaboru smatrali za svojo dolž-
nost ureditev te važne upravne
zadeve.

Zemljiške knjige za Zgonik in Repentabor

Prebivalci občin Zgonik in Re-
pentabor se upravičeno pritožuje-
jo, da še vedno ni rešeno vpraša-
nje prenosa zemljiških knjig in
zbirke listin obeh občin, ki se še
vedno nahajajo v Sežani.

Zaradi tega je prizadeto prebi-
valstvo prepričano, da bosta obe
občinski upravi v Zgoniku in Re-
pentaboru smatrali za svojo dolž-
nost ureditev te važne upravne
zadeve.

Sodišče v Nabrežini

Ze večkrat so Nabrežinci spro-
žili in naš list tudi primerno pod-
prli njihovo prizadevanje po usta-
novitvi okrajnega sodišča v Nabre-
žini.

Nabrežina postaja zaradi lepega
razvoja kamene industrije in kot
politično, pravno in gospodarsko
središče velikega števila okoliških
krajev vedno važnejša občina na-
šega podeželja. Zato je popolnoma

razumljivo, da se s povečano poli-
tično, pravno in gospodarsko važ-
nostjo, ki jo ima danes Nabrežina,
vedno bolj čuti tudi potreba po u-
stanovitvi okrajnega sodišča v sa-
mi Nabrežini. Potovanje v Trst po
številnih sodnijskih opravkih na-
brežinskega prebivalstva predstavlja
veliko zamudo časa, ki je ra-

zen tega zvezana tudi z nemalimi
stroški. Zaradi tega ugovori, da
pristojna oblastva v Trstu ne ču-
tijo potrebe po ustanovitvi okraj-
nega sodišča v Nabrežini, ne raču-
najo z dejanskimi potrebami in ko-
ristmi prebivalstva Nabrežine in
okoliških krajev.

Vesti z Goriškega

Družinski davek

Zupan goriške občine javlja, da
je podaljšal še za nekaj dni rok
za prijavo dohodkov zaradi odme-
re družinskega davka. Zamudniki
naj pohitijo.

Enkrat toliko

Enkrat toliko so v Gabrijah pri
Gorici in v Steverjanu orožniki od-
krili tudi grobove padlih sloven-
skih partizanov: tri v Gabrijah in
enega v Steverjanu. Te grobove pa
ne imenujejo »fojbe«.

Dogodki na meji

Pretekli teden so Titovi stražni-
ki na meji pri Vipoljah ubili ne-
znano žensko blizu državne meje.
Prav gotovo gre za begunko, ki je
hotela zbežati iz araja.

V ponedeljek 31. oktobra pa je
neznani avto pobegnil v Titovino
kar po njivah pri mirenem leta-
lišču blizu Gorice, kjer je meja
odprta. Italijanski stražniki so do-
godek zaznali, ko je bilo že pre-
poznano.

V torek 1. t. m. je bilo mirenko
pokopališče, ki ga državna meja
reže na dva kraja, polno ljudi, ki
so prišli počastiti svoje drage u-
mirle. Nekl sedemletni otrok, bajč
iz Podgore, je neprevidno stopil
onstran žice in Titov stražnik ga
je takoj prijel in odvedel v »raje«.
Niti otrokom ne prizanesajo, tako
trdi in robati so!

Vračajo se

Titove oblasti zaporedoma izro-
čajo na bloku pri Rdeči hiši v Go-
rici številne italijanske državljane.
Med temi tudi take, ki so jih od-
peljali meseca maja 1945 iz raznih
krajev Julijske krajine in tam ob-
sodile.

Kraški teran prodajajo

Titov režim v Jugoslaviji jemlje
kmetom tudi vino po zelo nizkih

cenah, da ga nato drago prodaja v
inozemstvo. Tako je prišlo tudi v
Gorico nekaj kraškega terana, za
katerega nekateri frontisti pridno
agitirajo, ne da bi pomislili, da je
vse to vzeto iz ust našim kmetom
onstran železne zaves.

Vpišite se v volivni imenik

Vsi, ki ste italijanski državljani
in boste do aprila 1950 dopolnili 21.
leto starosti, se vpišite do 15. t. m.
v volivni imenik, če vas županstvo
ni še vpisalo uradno.

„Lunedì“ se hudo jezi

Znani šovinistični tednik »Lune-
dia«, ki varuje mejo od Trbiža do
Jadrana, da bi je Slovenci ne
snedli, se je zadnje čase zagnal z
vsem besom proti našim duhovni-
kom na Goriškem. Vsi njegovi iz-
padi so seveda plod poblaznelih
možganov, ki se utapljajo v kalnih
vodah divjega sovraštva slovenske
rase. To sovraštvo pa je zopet
plod stranske nepoučenosti, kateri bi
latinsko rekli »ignorantia pyrami-
dalisa«.

Ta teden se je ubogi »Capitan
Fracassa« obregnil tudi ob našega
občinskega svetovaleca, ki je zahtev-
val vrnitev slovenskih napisov na
slovenske šole v Gorici in, seve-
da, ob našega Gregorčiča. Toda to
pot se moramo Slovenci še bolj
krohotati na račun veleumu, ki pi-
še v »Lunedia«-ju. Zamenjal je nam-
reč enega Gregorčiča z drugim.
Vzel je »goriškega slavčaka« za dr.
Antona Gregorčiča, zaslužnega slo-
venskega duhovnika in rodoljuba.
Take napake delajo tisti, ki mrzi-
jo in sovražijo. Take lastnosti pa
imajo samo neuki ljudje, ki si ne
morejo pomagati iz zadrege dru-
gače.

Za gradnjo stanovanj

Odbor za pobijanje delavske
brezposelnosti je po sporočilu go-
riške pokrajine nakazal za zgradbo
novih delavskih stanovanj v obči-
nah na Goriškem 278 milijonov lir.
Od tega zneska dobijo: Gorica 106,
Kopriva 15, Krmin 25, Gradiška
20, Tržič 72, Ronke 20 in Staran-
can 20 milijonov.

Kruh cenejši

Po sklepu pokrajinskega odbora
za cene je prefekt določil, da od

Ortopedik
NICOLA BECCHI
TORINO
Via S. Giulia, 32 - Via Guastalla, 12
specialist za odstranitev

K I L E
(brez operacije)

objavlja novo priznanje:
»Spoštovani g. N. BECCHI!

Dvajset let sem se posluževal
običajnih pasov proti skrotalni kili
z edinim žalostnim uspehom, da
se mi je bolezen poslabšala. Sedaj
so mi pa kile popolnoma izginile
s pomočjo Vaše posebne priprave,
ki je že več ko eno leto ne potre-
bujem več.

S hvaležnostjo Vas pozdravljam!
VIGHESSO DECIMO
Chirignago (Venezia)«

Ortopedik sprejema:

v GORICI: v nedeljo, 6. novem-
bra v hotelu »Pošta«;
v TRZICU: v nedeljo, 6. novem-
bra v hotelu »Lombardia«.

15. oktobra veljajo za kruh sledeče
cene: kruh iz moke št. 1 v komadih
po 150 do 200 g je po 94 lir kg,
kruh iz iste moke v komadih po
300 do 500 g je po 92 lir kg in
kruh iz moke št. 0 v komadih po
80 do 130 g je po 110 lir kg.

Za šoferje

Pokrajinska komisija za pregle-
dovanje avtomobilskih izkaznic, ki
ima svoj sedež v Gorici, ulica O-
berdan 20, obvešča vse prizadete,
da bo pregledovala šoferske izka-
znice dne 2. nov. od devete ure na-
prej. Vozači, katerim je zapadla
njihova časna izkaznica 13. sept.
1949, se morajo osebno zgledati pri
omenjeni komisiji.

Begunci!

Organizacija IRO sporoča, da je

odprta emigracija v Kanado:
1. za moške do 45. leta starosti;
2. za poročene: mož do 45. let,
žena do 40. let;

3. za poročene z otroci: mož od-
pustje najprej in čez nekaj mese-
cev vpkolice ženo in otroke.

Kdor želi emigrirati v Kanado,
naj odda svoje ime na urad IRO in
gre v taborišče. Če pa ne želi iti v
taborišče, naj se oglasi na uradu
Centra IRO - NCWC, Riva Piazzut-
ta 18.

Center IRO - NCWC

Dr. FRANJO DELAK, zdravnik v
Barkovljah sprejema v ulici
Bonafata 9 vsak dan od 9-12
in v Trstu v ulici Commerciale
10-II. od 15.-17. ure.

Poizvedba
Smiljulj Nikola, bivač v Angliji,
Miners Hostel Oakdale, Nr. Black
Wood Mon. Shir. S. Wales, poizve-
duje po svoji materi Jakomini
Smiljulj, ki se s hčerko baje na-
haja v Trstu. Prosi jo, da se mu
javi na zgornji naslov.

Slovensko dobrodelno društvo v
Trstu nujno rabi pisalni stroj.
Kdor ga ima, pa ga zaradi ka-
tereke koli razloga ne rabi,
naj nam ga odstopi proti pri-
merni nagradi na posodo, ozi-
roma naj navede prodajno ce-
no. Ponudbe pošlani na sedež
društva v ulici Machiavelli 22.

P R I S P E V K I
DAROVI za Slovensko dobrodelno
društvo v Trstu:

Clanice in člani odbora Slov. do-
brodelnega društva darujejo 6.000
lir v dobrodelne namene namesto
cvetja ob priliki poroke gđ. dr.
Lilijane Agnelettove z gosp. dr. F.
Reisom iz Trsta. Posnemajta! —
Stancar Franc iz Trsta, ul. XX.
septembra št. 96, daruje 500 lir v
spomin obletnice smrti nezabne-
ga sina Filipkota. — Kocman Just
iz Trsta, ul. Campanelli 135, daru-
je v dobrodelne namene 2.000 lir.

Ob priliki poroke gđ. dr. Lili-
jane Agnelettove z g. dr. Reisom,
daruje družina Agneletto 5.000 lir
za Dobrodelno društvo.

Ob priliki poroke gđ. dr. Lili-
jane Agnelettove z g. dr. Reisom,
daruje g. Marij Gregorič namesto
cvetk 1.000 lir za Dobrodelno dru-
štvo.

Pavla in Alojz Zega darujeta
1.000 lir SPM v Trstu o priliki po-
roke gđ. dr. Lilijane Agneletto
g. dr. Fabijem Reisom, katerima
želita obilo sreče na novi življen-
ski poti.

N. N. iz Nabrežine za ONDM lir
500. — N. N. iz Trsta za knjižnico
SPM v Trstu lir 1.000. — P. M. iz
Trsta za Uršičev sklad lir 1.000.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež

Tiska:

tiskarna »ADRIA«, d. d. v Trstu

Zima je pred durmi!

Kje dobiš toplo perilo in
obleke kakor tudi nogavice in
vse potrebščine?

W modni trgovini

„Pri soncu“

vogal Nizza - Rismondo 1.

Priporoča se Lupše Ivan

Mizarji
kmetovalci
podjetniki

Deske smre-
kove, mace-
snope in tr-
dih lesa o,
trame, oza-
ne plošče, furnir, parkete in
drua nudi najugodnejše

CALEA

TEL. 90441 T R S T

Viale Sonnino, 24

Društveno življenje

Ustanovni občni zbor kra- jevne organizacije SDZ v Sv. Križu pri Trstu

Clan širšega odbora SDZ in za-
upnik za Sv. Križ g. Tence Kri-
stjan je na ustanovnem občnem
zboru krajevne organizacije SDZ
v Sv. Križu poudaril namen novo
ustanovljene organizacije, katere
bo skrbela za koristi vsega prebi-
valstva v Sv. Križu.

Predsednik Slovenske demokra-
tske zveze g. dr. Agneletto je v svo-
jem govoru poudarjal, da SDZ
družuje demokratične ljudi, ki
mislijo s svojo glavo in upajo v
boljšo bodočnost. Prikazal je napre-
ke, ki jih je komunizem napravil
za naš narod: napake so tako veli-
ke, da so ostali Slovenci izločeni
od odločevanja v vsej javni upra-
vi in so odmaknjeni od vodilnih
mest. V nadaljnjem poudarja še po-
trebo čim tesnejše povezave članov
in prijateljev v našem gibanju, da
more tako zagovarjati načela na-
rodnosti in demokracije.

Profesor Rudolf je nato govoril
o potrebi enotnosti tržaških Slo-
vencev. Danes se zbiramo okoli
Slovenske demokratske zveze, da
potrjujemo to našo slogov. V lepih
besedah prikaže potrebo mladins-
kega delovanja; mladina naj bo
vselej in povsod v prvih vrstah,
ker je ravno ona porok slovenske
politične aktivnosti, ki bo prinesla
Slovincem boljše bodočnost. Nalo-
ga starejših pa je, da nudi mladi-
ni možnost organizacijskega izživ-
ljanja, da ne bi ta politično pro-
padala v brezdelju.

Predsednik Organizacije narodne
demokratske mladine g. Macuca
izakoriše dosedanj aktivnost mla-
dinske organizacije in njeno delav-
nost ter poudarja, da se ne sma-
tra delo te mladinske organizacije
kot delo neke samostojne politične

stranke, temveč le kot pomoč de-
mokratične mladine pri delovanju
Slovenske demokratske zveze. V
nadaljnjem zatrjuje, da bo mladins-
ko delovanje za ustanovitev mla-
dinskega poverjenstva usmerjeno
tudi na Sv. Križ, kar pa do sedaj
ni bilo mogoče, ker smo bili pre-
obloženi z delom v drugih občinah.
Priporoča navzočim, naj bodo sta-
rejši in mlajši tesno povezani med
seboj, da si tako uspešno pomagajo
pri delu.

G. Tence Dominik je predložil
nato enotno listo odbora, ki je bila
z manjšimi spremembami soglasno
sprejeta:

Predsednik: Tence Kristjan; pod-
predsednik: Sedmak Marij; tajnik:
Kosuta Viktor; blagajnik: Kralj
Mirko. Clani odbora: Tence Slavko,
Tretjak Just, Kralj Jože.

Pri slučajnostih so bile iznešene
praktične misli glede raznašanja
»Demokracije«, pridobivanja novih
članov in naročnikov; sprejetih je
bilo tudi več važnih sklepov kme-
tijskega in gospodarskega značaja.
Predsednik g. Tence Kristjan je
zaključil občni zbor s pozivom, da
se vsi člani poprimejo dela in tako
ojačijo SDZ v Sv. Križu.

Konferenca zaupnikov SDZ v Nabrežini

30. okt. t. l. je bila v Nabrežini
konferenca zaupnikov SDZ iz na-
brežinske občine, na kateri so bi-
la izvedena različna organizacijska
in gospodarska vprašanja. Iz
vsega je razvidno, da so takšne
konference prepotrebne, saj so bili
sprejeti važni sklepi; izmed njih so
najvažnejši oni organizacijskega
značaja.

Z zadovoljstvom so prevzeli za-
upniki poedinih vasi dolžnost, da
izvedejo ustanovne občne zore
krajevnih organizacij v vaseh, kjer
obstojajo za to dani pogoji.

Vesti s Tržaškega

Bodite ponosni na sloven- ske šole!

Z največjim veseljem so zavedni
tržaški Slovenci ugotovili, da je
število dijakov na slovenskih sred-
njih šolah v Trstu močno naraslo.

Na učiteljsku in na višji realni
gimnaziji je število dijakov v pri-
meri z lanskim letom naraslo za
15 odst., na trgovski akademiji za
20 odst., na nižji industrijski stro-
kovni šoli pa celo za 25 odst.!

Ravno tako je naraslo za 10 odst.
število dijakov na nižji gimnaziji.
To je dokaz, da slovenski starši

v Trstu niso in ne bodo klonili
pod nobenim pritiskom in da je v
tem pogledu vsako nedemokratično
ustrahovanje z izgubo že itak
skromnega kosčka vsakdanjega
kruha pri tržaških Slovencih zama-

Porast števila dijakov na naših
srednjih šolah nam tudi dokazuje,
da moramo pripisati padec v pri-
vem razredu osnovnih šol pred-
vsem padcu rojstev za časa vojne!

Sv. Križ

Popotnik, ki se je vozil pred de-
setletjem mimo pobočij naše vasi,
je imel priliko opaziti, da so bila

Podredeljek, 7. 11.: 13.00 Iz češkega
glasbenega sveta. — 18.30 Glasba
raznih narodov. — 19.00 Gospo-
dinjska ura. — 20.00 Sportna
kronika. — 20.10 Richard Strauss:
opera »Kavalir z rož«. —
Torek, 8. 11.: 13.30 Iz ameriških
in angleških revij. — 18.00 Nekaj

Tržaško krznarstvo - Pellicceria Triestina

TRG SV. IVANA (Piazza S. Giovanni) št. 4 - III. nadstropje